

Roma Döneminde Alanya'nın Genel Görünümü

Murat Turgut*

ORCID: 0000-0003-1056-5737

Öz

Anadolu'nun güney kıyılarında bulunan Alanya Paleolitik Dönemden itibaren insanlar tarafından iskan edilmiştir. Neolitik, Kalkolitik ve Tunç Çağlarına ait yerleşim izleri yok denebilecek kadar azdır. Hitit belgelerinden öğrenildiği üzere Alanya, Hitit döneminde Aşağı Ülke / Tarhuntaşşa toprakları içerisindeydi. Bu bölge Demir Çağında önce Lydia, sonra da Perslerin hakimiyetindedir. Alanya, İskender'in ölümünden sonra onun komutanları arasındaki mücadelelerin yaşandığı bir bölge olmuştur. Korsanlar, bölgedeki savaş ortamından yararlanarak güçlenmişlerdir. Pompeius'un korsanları Coracesium limanında yenmesiyle birlikte Alanya'da Roma hakimiyeti başlamıştır. Alanya Roma Dönemi'nde Cilicia'yla Pamphylia'nın sınırı olmuştur. Roma hakimiyetinde Alanya çevresinde Syedra, Laertes ve Coracesium kentleri ön plana çıkmışlardır. Roma İmparatorları, bölge hakimiyetinin başlangıcından itibaren bayındırlık faaliyetleri yapmışlardır. Bundan dolayı bazı imparatorların bölgede imparatorluk kültleri oluşturulmuştur. Syedra kenti, Septimus Severus'la Pescennius Niger arasındaki mücadelede Septimus Severus'un tarafını tutmuştur. Bundan dolayı İmparator tarafından onurlandırılmıştır. Bu çalışmada yazılı ve arkeolojik belgelere göre Alanya ve yakın çevresinin Roma dönemindeki siyasi, sosyal ve dini durumu incelenmesinin yanı sıra Hitit dönemindeki yerleşimler hakkında lokalizasyon önerileri yapılmıştır.

Keywords: Alanya, Coracesium, Coracesion, Syedra, Şaranduwa, Tarhuntaşşa

Gönderme Tarihi: 18/07/2021

Kabul Tarihi: 20/10/2021

*Dr. Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Konya-Türkiye, mturgut@selcuk.edu.tr

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Turgut, Murat. "Roma Döneminde Alanya'nın Genel Görünümü." *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 8-4, 2021, ss.1884-1921.

General View of Alanya in the Roman Period

Murat Turgut*
ORCID: 0000-0003-1056-5737

Abstract

Alanya, take place southern coast of Anatolia, has been settled by people since Paleolithic Age. There are scarcely any traces of settlement belong to Neolithic, Chalcolithic and Bronze Ages. According to learned from the Hittite documents, Alanya was within the lands of the Lower Country & Tarhuntašša during the Hittite Period. The region was dominated by Lydians and then by Persians in the Iron age. Alanya was battlefield in struggle between Alexander's commanders. The pirates exploited from this war environmet for get strong. The Roman dominated began at Alanya after Pompeius's victory against to pirates at Coracesium port. Alanya was the border of Cilicia and Pamphylia during the Roman Period. Syedra, Laertes and Coracesium came into prominence in the Roman dominate. Roman emperors prosperoused to Coracesium and it's vicinity starting from Roman dominate in region. The imperial cults was create for some empires because of this prosperous activities. Syedra took stand with Septimus Severus for his struggle against to Pescennius Niger. They honoured by emperor thanks to this attitude. The localization suggestions were made relation with Hittite settlements besides to examination of political, socaial and religious situation of Alanya and it's near vicinity according to archaeological and writing sources in this article.

Keywords: Alanya, Coracesium, Coracesion, Syedra, Šaranduwa, Tarhuntašša

Received Date: 18/07/2021

Accepted Date: 20/10/2021

*Assistant professor, Department of History, Faculty of Letters, Selcuk University, Konya, Turkey, mturgut@selcuk.edu.tr

You can refer to this article as follows:

Turgut, Murat. "Roma Döneminde Alanya'nın Genel Görünümü." *Academic Journal of History and Idea*, 8-4, 2021, pp.1884-1921.

Общий вид Аланьи в римский период

Мурат Тургут*
ORCID: 0000-0003-1056-5737

Резюме

Аланья, расположенная на южном побережье Анатолии, была заселена людьми со времен палеолита. После периода палеолита почти не осталось следов поселений эпохи неолита, халколита и бронзы. Как видно из хеттских документов, Аланья в хеттский период находилась на территории Нижней страны / Тархунташа. В некоторых текстах договоров хеттского периода перечислены города региона. Этот регион в железном веке находился под властью Лидии, а затем персов. Город Аланья, входивший в эллинистический период в империю Александра Македонского, после его смерти превратился в арену военных действий между полководцами Александра. Пираты, воспользовавшись военной обстановкой в регионе, стали сильнее. Римское господство в Алании началось после победы Помпея над пиратами в порту Корацесиум. В римский период Аланья была границей Киликии и Памфилии. Под властью римлян вокруг Аланьи выдвинулись города Сиедра, Лаэрт и Корацесиум. С самого начала господства в регионе римские императоры приступили к выполнению общественных работ. По этой причине в регионе установились имперские культы некоторых императоров. Город Сиедра встал на сторону Септимуса Северуса в борьбе между Септимусом Северусом и Песценниусом Нигером. За это город был удостоен чести императора. В данном исследовании на основе письменных и археологических документов были изучены политическое, социальное и религиозное положение Аланьи и ее окрестностей в римский период, были сделаны предложения по локализации поселений хеттского периода.

Ключевые слова: Аланья, Корацесиум, Корацесион, Сиедра, Шарандува, Тархунташа.

Получено: 18/07/2021

Принято: 20/10/2021

*доцент Исторический факультет факультета литературы Университета Сельчук, Конья-Турция, mturgut@selcuk.edu.tr

Ссылка на статью:

Turgut, Murat. "Roma Döneminde Alanya'nın Genel Görünümü." *академическая история и мысль*, 8-4, 2021, сс.1884-1921.

Giriş

Tarihin farklı dönemlerinde çeşitli isimlere sahip olmuş olan Alanya isminin Ala'yye'den geldiği kabul edilmektedir. Bu isim Alanya'yı fetheden Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubat'tan gelmektedir.¹ Tarihi süreç içerisinde de çeşitli değişikliklere uğrayarak Alanya'ya dönüşmüştür.

Alanya, kuzeyinde Toros Dağları, güneyinde Akdeniz ile çevrili olan bir yarımada üzerinde kurulmuş yerleşim yeridir. Deniz kıyısında olmasından dolayı bölgede önemli limanlar yer almış ve bu sayede çevre kültürlerle iletişim halinde olmuştur.

Eski Dünya olarak bilinen Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının ortasında bulunan Akdeniz, bölgenin bir nevi merkezini oluşturmuştur. Akdeniz'in bulunduğu bu bölge aynı zamanda antik dönemin en önemli ticaret alanlarından birisidir. Yapılan çalışmalarda bu ticaretin Doğu Akdeniz'den Girit'e hatta özellikle Klasik Dönem ve Orta Çağ'ın başlangıcında İspanya'ya kadar uzandığı tespit edilmiştir.² Alanya da bu Doğu Akdeniz ticaret rotasının içerisinde önemli bir liman ve yerleşim yeri olmuştur.

Kentin bulunduğu bölgenin önemli limanlara sahip olması bir avantaj gibi görülse de aslında kentin coğrafyası zor şartlar sunmuştur. Bu zor şartların en başında, kentin hinterlandının, zayıf olması gelmektedir. Bunun sebebi de Toros Dağlarının yüksek, engebeli ve geçit vermeyen coğrafi özellikleridir. Bu sebeple bölgenin kuzey – güney yönünde ulaşımı oldukça zor koşullar altında gerçekleştirilmiştir. Doğu – batı yönünde gerçekleştirilen karayolu ulaşımı daha çok kullanılmış ancak bu ulaşımın da Akdeniz'e dökülen akarsular nedeniyle sıkça kesintiye uğramıştır.³ Bu sebeplerden dolayı da bölge ticaretinin önemli bir bölümü deniz üzerinden yürütülmüştür.

Alanya'nın kuzeyinde Toros dağlarının geçit vermemesi, doğu batı yönünde de nehir yataklarının sık sık ulaşımı kesmesinden dolayı bölge oldukça korunaklı bir hale gelmiştir.⁴

¹ Seton Lloyd – D. Storm Rice, *Alanya (Ala'yya)*, (Çev. Nermin Sinemoğlu), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989, s. ix.

² Celil Samet Harmandar, “*Ptolemais Antik Kenti Limanı*”, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2015, s. 5.

³ Barbara Flemming, *Geç Ortaçağ Dönemi'nde Pamfilya, Pisidya ve Likya'nın Tarihi Coğrafyası*, (Çev. Hüseyin Turan Bağçeci), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018, s. 11, 12.

⁴ S. Lloyd – D. Rice, *a.g.e.* s. 1.; Hatice Özyurt Özcan, “Alanya Kalesinde Üç Bizans Kilisesi”, *Sanat Dergisi*, S. 5, 2010, s. 67.

Yani bölgenin ticari faaliyetler bakımından olumsuz görülen coğrafi yapısı ona savunma konusunda ise büyük bir avantaj sağlamıştır.

1-Demir Çağının Sonuna Kadar Alanya ve Çevresi

Alanya bulunduğu coğrafi konum nedeniyle Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerine çok da uzak olmayan bir konumda yer almıştır. Onun bu yakın konumu Paleolitik Dönemde de yerleşim veya hayat izleri görülmesini sağlamıştır.

Alanya kent merkezine yaklaşık olarak 12 km uzaklıkta bulunan Kadıni Mağarasında yapılan incelemelerde, bu mağara Üst Paleolitik Döneme (günümüzden yaklaşık olarak 20000 yıl öncesi) kadar tarihlendirilmiştir.⁵ Yakın dönemde gerçekleştirilen çalışmalarda da mağara içerisinde 46 tane insan iskeleti, Geç Kalkolitik ve Eski Tunç Çağı Dönemlerine tarihlendirilen keramik malzemelerle birlikte kemik ve çakmak taşından yapılmış aletler de tespit edilmiştir.⁶ Mağarada bulunan keramik malzemelerin Göller Yöresi ile gösterdiği benzerliklerden dolayı, Paleolitik Dönemden itibaren Alanya bölgesinin Akdeniz'in Paleolitik Dönem yerleşimleri ve sonraki dönemlerde de Göller Yöresi kültürleri ile iletişim halinde olduğu söylenebilir.

Tunç Çağında Alanya çevresinde yerleşim izleri oldukça az bir şekilde günümüze ulaşmıştır. Bölgede M.Ö. III. binyılda Luvi halkları yaşamıştır. Bu dönemde Anadolu'da yazının kullanılmaması ve çevre kültürlerin yazılı belgelerinde de bölge hakkında detaylı bilgi verilmemesinden dolayı Alanya'nın bu dönem tarihi hakkındaki bilgilerimiz yok denecek kadar azdır.

M.Ö. II. binyıla gelindiğinde ise Anadolu, Assur Ticaret Kolonileri dönemi ile birlikte yazıyla tanışmıştır. Ancak bu dönemde de Alanya hakkında bilgi veren yazılı kaynak tespit edilememiştir. Hitit Döneminde ise Alanya, Hititlerin Aşağı Ülke topraklarında yer almıştır. İmparatorluk döneminden sonra da Tarhuntaşša'nın sınırları içerisinde bulunmuştur.

⁵ Kılıç Kökten, "Tarsus – Antalya Arası Sahil Şeriti Üzerinde ve Antalya Bölgesinde Yapılan Tarih Öncesi Araştırmaları Hakkında", *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. 8, II, 1959, s. 12.

⁶ Kadıni Mağarasında bulunan keramik malzemelerin Göller Yöresinde bulunan Bademağacı, Beycesultan, Kuruçay ve Hacılar'ın Geç Kalkolitik ve Eski Tunç Çağı malzemeleri ile benzerlik gösterdiği de belirtilmiştir. Gülcan Demir – Seher Türkmen, "Antalya, Alanya, Kadıni Mağarası Çalışmaları", *XXVII. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, 2019, s. 139 – 142. Güleç vd. tarafından yapılmış olan araştırmalarda da Paleolitik Dönem kültür izlerinin mağaranın içerisinde olmadığı, mağaranın ön kısmından aşağıya doğru uzanan bölgede Üst Paleolitik Dönem kültür kalıntılarına ve mikrolit aletlere rastlandığı belirtilmiştir. Erksin Güleç - Steven L. Kuhn – Ayla Sevim – Cesur Pehlevan, "1996 Yılı Antalya - Antakya Yüzev Araştırması", *XV. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. II, 1998, s. 250.

Hitit Dönemi ile birlikte çok az da olsa Alanya hakkında bilgi edinilmeye başlanmıştır. Kesinliği ispatlanamamış olsa da Hitit yazılı belgelerinde geçen Şaranduwa'nın Alanya⁷; Walwara'nın da Alara⁸ olabileceği belirtilmiştir. Özellikle Şaranduwa = Alanya eşitliğini doğru olarak kabul edecek olursak Hititlerin antlaşma belgesinde⁹ geçen Mata, Şanhata, Şurimma, İstapanna kentlerinin¹⁰ de Alanya'ya çok yakın konumda olabilecekları düşünülmeli gerekmektedir. Çünkü metinde en son Şalluša geçmektedir ve bu kentin de klasik dönem Selinus, günümüzde ise Gazipaşa olduğu bilinmektedir. Yani antlaşma metninde Alanya'nın yakın çevresi ve Gazipaşa'ya kadar olan yerleşim yerleri belirtilmiş gibi görünmektedir. Bu durumda bazı yer adlarının geçmişten gelerek, klasik dönemde ve sonrasında da günümüze kadar küçük değişikliklerle kullanıma devam edildiği de göz önünde bulundurulursa, bu kentlerin lokalizasyonları konusunda ip ucu sağlanmış olabilir. Bu bilgileri de dikkate aldığımız zaman isim benzerliklerinden hareket ederek Mata'nın klasik dönem Hamaxia (Sinek kale); Şanhata'nın Naula; Şurimma'nın Syedra; İstapanna'nın da Latope (Aydap)'a lokalizasyon önermeleri yapılabilir (Hrt 1).

Alanya'nın M.Ö. II. binyılı hakkında bilgi vermesi beklenen arkeolojik kaynakları da yazılı kaynaklarına benzer şekilde az olmuştur. Yapılan araştırmalarda Alanya ile ilgili M.Ö. II. binyıla ait yerleşim yeri izlerine neredeyse rastlanılmadığı söylenebilir. Bu durum şimdilik, II. binyıl yerleşimlerinin, daha sonraki dönem katmanlarının altında kalmasıyla açıklanabilir.

Bu dönemde bölgenin dinsel inancı hakkında kesin bir bilgi bilinmemektedir. Ancak hem Tarhuntašša'nın, Fırtına Tanrısının toprakları anlamına gelmesi hem de bölgede Luvilerin yoğun bir şekilde yaşamalarından dolayı, bu dönemde Fırtına Tanrısı Tarhunt'un kültürünün bölgede yaygın olduğu söylenebilir. Ayrıca Alanya ve yakın çevresinin Hitit

⁷ Ayrıca bölgedeki *-nthos*, *-ssos*, *-tos*'lu yer isimlerinin de Luvice kökenli olabileceğine işaret edilerek bölgenin M.Ö. II. binyılda yerleşimlere sahne olduğu belirtilmiştir. Süleyman Özkan, "M. Ö. II. Binde Alanya ve Civarı", *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, Alanya 2004, s. 116. Şaranduwa'nın Silifke – Anamur – Alanya bölgelerine lokalize edilebileceğinin de belirtilmesi gerekmektedir. Giuseppe F. Del Monte, *Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes*, VI/2, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden, 1992, s. 141.

⁸ Hasan Bahar, "İlkçağda Orta Anadolu ile Akdeniz Bölgeleri Arasında Alanya'nın Stratejik Önemi", *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, Alanya 2004, s. 327. Walwara'nın Konya Beyşehir Gölü civarına Del Monte, *a.g.e.*, s. 185, 186; ve İbrala'ya lokalizasyon önerileri de bulunmaktadır. Giuseppe F. Del Monte – Johann Tischler, *Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes*, VI, Wiesbaden, 1978, s. 473.

⁹ "Ve ona deniz yönünde Mata, Şanhata, Şurimma, Şaranduwa, İstapanna şehirleri ve Şallusa şehri malı mülküyle birlikte Tata ve Daşa şehirleri sınırdır. Fakat bu müstahkem şehirler, Hulaia Nehri Ülkesi'ne aittir. Şaranduvva şehri nüfuz sahasından itibaren deniz ona sınırdır." Güngör Karauğuz, *Boğazköy ve Ugarit Çiviyazılı Belgelerine Göre Hitit Devletinin Siyasi Antlaşma Metinleri*, Çizgi Kitabevi, Konya 2002, s. 96.; Gary Beckman, *Hittite Diplomatic Texts*, Society of Biblical Literature, Atlanta 1996, s. 110.

¹⁰ Mata, Şanhata, Şurimma, İstapanna kentlerinin lokalizasyonları yapılamamıştır. Bu kentlerin Şaranduwa yakınlarında olması gerektiği belirtilmiştir. Del Monte, 1992, s. 56, 103, 138, 149.; Ayrıca bkz. Mata = Divle önerisi için Del Monte – J. Tischler, 1978, s. 265.; Şanhata = Koraş önerisi için Del Monte – J. Tischler, 1978, s. 344.

merkezi Hattuša'ya (Çorum – Boğazkale) uzak olsa da bölgede Hitit ve Kizzuwatna inanç sisteminin etkili olduğu da düşünülebilir.

Hitit Krallığının M.Ö. 1200'lü yıllarda yıkılmasından sonra yazılı belgelerin bulunmamasından dolayı bu dönemde Alanya'nın durumu bilinmemektedir. Alanya'nın kıyı kesimde yer almasından dolayı göç eden insanlarla daha önceden Alanya'da bulunan insanların bir arada yaşadıkları düşünülebilir. Bu düşünceden hareketle bölgeye göç eden insanların dinsel inançları başta olmak üzere kendi kültürel öğelerini de bölgeye taşıdıkları söylenebilir.

Demir Çağının ilerleyen yıllarında Anadolu'da Geç Hitit Krallıklarının yanı sıra Lydialılar ve Phrygler de yer almışlardır. Bu dönemde Alanya'nın bu devletlerin sınırlarını oluşturduğu ve bundan dolayı da onların kesişim noktaları görevini üstlendiği belirtilmiştir.¹¹ Alanya'nın bu devletlerle olan sınırları bir süre sonra Lydialıların hakimiyetine girmesiyle birlikte son bulmuştur. Lydia topraklarında yer almasına rağmen Alanya'da Phryg kültürünün izlerine de rastlanmıştır. Bölgede Phryg kültürünün etkilediği alanlarda sıkça karşımıza çıkan dağ zirvelerindeki basamaklı sunak veya tapınım alanlarının bir örneği Alanya'nın kuzeybatısında bulunan Asartepe mevkiinde de tespit edilmiştir.¹² Bundan dolayı Demir Çağında bölgede, geleneksel Hitit inançlarının yanı sıra Phryg dini izlerine de rastlandığı, Eski Yunan (Hellen) dini inancının bölgeye yavaş yavaş yerleşmeye başladığı da söylenebilir.

Lydialıların Alanya'daki hakimiyetleri Sardes'e olan coğrafi uzaklıktan dolayı çok sıkı olmadığı tahmin edilebilir. Buna rağmen bölgede bu döneme ait önemli bir eser tespit edilmiştir. Laertes antik kentinin yer aldığı bölgede, Alanya'nın Lydia hakimiyeti dönemine denk gelen prizma şeklinde Fenike alfabesi ile oluşturulmuş olan bir yazıt (Fotoğraf 1) bulunmuştur. M.Ö. 625 yılına tarihlendirilen yazıtın içeriğinde¹³ eyalet valisi ile onun hizmetkarı arasında yaşanan bir mülkiyet sorunu olduğu belirtilmiştir.

¹¹ H. Bahar, a.g.m., s. 328.

¹² Mustafa Gürdal – Sırrı Özenir, "Der Herkules von Alanya", *Antike Welt*, C. 17, S. 3, 1986, s. 23, 24.

¹³ Bölgenin taşından yapılmış olan prizma şekline ve üç yüzü de yazıya sahip olan yazıtın çevirisi şu şekildedir:

1- *SLPRN, YLBS eyaletinin valisi, hizmetkarı MSNZMS'e TMRS'de arazi verdi.*

2- *İlk doğanın toprağına, SLPRN günlerinde bitki dikti ve bir başka (bir yabancı?) bağı ise DRWZ'de ona verdi ve ayrıca*

3- *KW'deki bir bağı ve bunların dışında o, WTS7'ye ve KIS'e WRYKLY'de WLWY verdi ve ayrıca*

4- *MTS, KLS'ye prensin toprağına verdi ve prensin kentin (RT?) alt tarafındaki arazideki bağı ve*

5- *ML'nin alt tarafındaki bağı veriyordu. Ve buraya BL KR'yi iskan ettikten sonra MTS büyük bir lanet okuyordu.*

6- *Öyle ki hiç kimse haksız olarak onun KLS'nin ailesinin mülkiyetindeki arazi ya da bağı tecavüz etmemeliydi. (?) her şeyden önce*

7- *De MTS'nin ona verdiklerine ve, MSNZMS onu (KLS'yi) ZWSS devrinde sürgüne gönderildiğinde*

8- *Kral WRYK bütün bu araziye MSN, ZMS'ye verdi.*

Syedra antik kentinde yapılan araştırmalarda da bu döneme yakın tarihli keramik malzemeler tespit edilmiştir. Burada yapılan çalışmalarda büyük bir küpün gövde parçasına ait keramik parçası M.Ö. 7. yüzyılın sonu ile M.Ö. 6. yüzyılın başları arasındaki bir döneme tarihlendirilmiştir.¹⁴

İran topraklarında kurulan Pers Devletinin hızlı bir gelişim göstererek Lydia Krallığını yıkmalarından sonra Alanya da Perslerin hakimiyetine girmiştir. Pers kralı I. Darius (M.Ö. 522 – 486) tarafından imparatorluğun topraklarını dolaşması için görevlendirilen Scylax, Alanya'yı Gazipaşa'ya kadar Pamphylia toprakları içerisinde göstermiştir.¹⁵ Pers kralı Kserkses'in (M.Ö. 486 – 465) M.Ö. 484 yılındaki Yunanistan seferine belki de Coracesium¹⁶ ve çevresindeki bölgeler de krala destek vermişlerdir.¹⁷ Bundan dolayı Alanya'nın, Hellenistik Dönemin başlarına kadar Perslerin hakimiyetinde kaldığı söylenebilir. Perslerin Anadolu'ya hakim olmasıyla birlikte Anadolu'da Pers inançlarının da görülmesine rağmen Anadolu'nun eski inançlarının Alanya ve yakın çevresinde görülmeye devam ettiği düşünülebilir.

2-Hellenistik Dönemde Alanya

Anadolu'da Pers hakimiyetinin yaşandığı dönemde Batı dünyasında Perslere karşı bazı girişimlerde bulunulmuş ancak bu girişimlerde başarı sağlanamamıştır. Büyük İskender olarak bilinen III. Aleksander'in (M.Ö. 336 – 323) Makedon tahtına çıkması bir dönüm noktası olmuştur. İskender, hakimiyetini sağlamlaştırdıktan sonra Perslere karşı doğu seferine çıkmıştır. Bu seferin sonucunda İskender, Perslerin hakim olduğu toprakları ele geçirerek M.Ö. 333 yılında Anadolu'nun büyük bir kısmını Pers hakimiyetinden kurtarmış ve kendi hakimiyetine almıştır. Alanya da bu dönemde İskender'in topraklarına katılmıştır.

İskender fazla uzun yaşamamış ve M.Ö. 323 yılında, toprakları kendisinden sonra kimin yöneteceğini belirlemeden ölmüştür. İskender'in komutanları toprakların paylaşımı için

9- *Ve ona PHLS ve LGBS (isimli) ek geliyordu ki (bu) L'nin ve NNMST'nin kardeşiydi. Ve bunların haricinde MSD kızı MTS'ye veriyordu. Ve ZWSS devrinde onu (kızı) MSN, ZMS'ye veriyordu ve bu yazıtı PHL'S hazırlattı. İsmail Karamut, "Alanya Müzesi Yazıtları", Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III, Alanya 2004, s. 381.*

¹⁴ İsmail Karamut, "Syedra 1997 Kurtarma Kazısı ve Temizlik Çalışmaları", IX. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara 1999, s. 144.

¹⁵ Scylax: 95.

¹⁶ Latince Coracesium; eski Yunanca'da ise Coracesion olarak yazılmaktadır. Çalışmamız bölgenin Roma dönemine odaklandığı için standart bir kullanımın olması amacıyla çalışmada Coracesium tercih edilmiştir.

¹⁷ "Kilikialılar yüz gemi getirmişlerdi. Kendi ülkelerinin başlıklarını taşıyorlardı; kalkan olarak tabaklanmamış yünlü öküz derisi kullanıyorlardı, yün gömlek giyiyorlardı, her birinde iki mızrak ve Mısırlılarınkinden çok benzeyen birer kılıç vardı. Eskiden Hypakhaier denilirken, sonradan Agenor oğlu Kiliks'in adını almışlardır. Pamphyliyalılar otuz gemi veriyorlardı; donanımları Yunan donanımdı. Bu Pamphyliyalılar, Amphilochos ve Kalkhas'ın silah arkadaşları olup, Troya dönüşü dağılmış olanların soyundan geliyorlardı." Herodotos, *Tarih*, (Çev. Müntekim Ökmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2021. VII 91.

bir konsül toplamışlar ve bu konsülde imparatorluğun toprakları İskender'in komutanlarının arasında paylaşılmıştır. Bu paylaşımına göre Alanya, Büyük Phrygia, Lykia ve Pamphylia'yı alan Antigonos'a verilmiştir. Ancak bu paylaşım uzun sürmemiş ve daha sonra yeniden ikinci bir devlet konsülü toplanmıştır. Toplanan bu konsül de çözüm olmamış, İskender'in komutanları arasındaki mücadele daha da artarak devam etmiş ve Alanya, ilk başta Seleucos hakimiyetine, sonra kısa bir süreliğine Ptolemaiosların hakimiyetine, daha sonra ise Alanya toprakları da dahil olmak üzere Anadolu'nun birçok yeri Seleucosların hakimiyetine girmiştir.¹⁸ Alanya'da görülen Seleucosların ilk hakimiyetleri çok fazla uzun ömürlü olmamış ve kısa bir süre sonra bölgenin hakimi olarak Ptolemaioslar ortaya çıkmıştır.

Alanya yakınlarında tespit edilen ve Ptolemais antik kenti limanının (Hrt 2; Fotoğraf 2) geçmişi Ptolemaiosların hakimiyetinin erken dönemlerine kadar geri gidebileceği ve hem ticari hem de askeri üs olarak kullanıldığı belirtilmiştir.¹⁹ Bu doğrultuda antik limanın kullanımı büyük ihtimalle I. Ptolemaios Soter döneminde (M.Ö. 385 – 285) yoğunluk kazandığı ve Akdeniz ulaşımında önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir.

Ptolemaiosların hakimiyetinden sonra Alanya'da Seleucosların hakimiyeti görülmektedir. Ancak bu hakimiyet Hellenistik krallıkların birbirleri ile olan mücadelelerinden dolayı çok da istikrarlı olmamıştır. Seleucosların Alanya topraklarına her zaman ilgisi olmuştur. Seleucosların en başarılı krallarından birisi olan III. Antiochus (M.Ö. 222 – 187) döneminde Alanya'nın da içinde bulunduğu bölgedeki bazı kentler kuşatılmıştır (M.Ö. 198). Titus Livius, bu kuşatmada diğer kentlerin direnmeden teslim olduklarını ancak Coracesium yani Alanya'nın kapılarını kapatarak III. Antiochus'a karşı direndiklerini yazmıştır.²⁰ Coracesium'un Seleucosların en güçlü oldukları dönemde onlara karşı direnebilmeleri bu dönemde kentin askeri ve siyasi yönden gücünü göstermesi konusunda önemli olmuştur.

Seleucos kralı III. Antiochus döneminde Seleucoslarla Roma'nın mücadelesi de bulunmaktadır. Bu dönemde hakimiyetini Yunanistan'a kadar genişletmiş olan Antiochus, Roma tarafından bölgeden çıkarılmaya çalışılmıştır. Roma'nın bu faaliyetlerinde Pergamon Krallığı da Roma'ya destek vermiştir. Yapılan mücadeleler sonucunda Roma, Antiochus'u önce Yunanistan'dan çıkarmış sonra da Magnesia'daki savaşla Antiochus'u ağır bir mağlubiyete uğratmıştır. M.Ö. 188 yılında imzalanan Apamea antlaşması ile de Antiochus, Toros Dağlarının güneyine çekilmek zorunda bırakılmıştır. Bu antlaşmayla birlikte Lykia ile

¹⁸ Oğuz Tekin, *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, s. 135 – 142.

¹⁹ Harmandar, *a.g.t.*, s. 21, 22, 57.

²⁰ Livius, 33.20 4-6

Karia toprakları dışında Anadolu topraklarının Pergamon Krallığına verilmesi kararlaştırılmıştır.²¹ İmzalanan bu ağır antlaşmadan dolayı da Alanya bölgesi Roma'nın müttefiki Pergamon Krallığına geçmiştir.

Anadolu topraklarının kontrolünün Roma tarafından Pergamon Krallığına verilmesi bölge için olumlu sonuçlar getirmemiştir. Pergamon Krallığının merkezi ile bölge arasında oldukça uzun bir mesafenin olması bölgede otorite boşluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu otorite boşluğundan faydalanan korsanlar yavaş yavaş bölgeye yerleşerek burayı yurt edinmeye başlamışlardır.

Roma bu dönemde Akdeniz'de önemli bir güç olan Rodos ile de mücadelelerde bulunmuştur. Rodos'un Romalılarla yaşadıkları bu mücadelelerin en önemli sonucu Akdeniz'deki hakimiyetinin zayıflaması olmuştur. Ayrıca Roma'nın Seleucoslarla Ptolemaioslar arasındaki mücadelelere de karışmaması korsanlık faaliyetlerinin çoğalmasının sebepleri arasında yerini almıştır.²² Hem Rodos'un Akdeniz hakimiyetinin zayıflaması hem de Roma'nın da bölgeyle yeterince ilgilenememesinden dolayı Alanya ve yakın çevresinde korsanlık faaliyetleri gittikçe artmıştır.

Akdeniz kıyılarında ve Coracesium'un yakın çevresinde korsanlık faaliyetlerinin artmasının sebebi Roma gibi görülmesine rağmen Strabon, korsanlığın artmasında Roma'nın suçu olmadığını belirterek Romalıların halletmeleri gereken daha önemli işlere yönelindiklerini söylemiştir.²³ Coracesium ve çevresinde bulunan korsanlar pazar yerlerine yakın bir konumda olmalarından dolayı köle ticaretine yönelmişlerdir. Ayrıca Strabon tarafından bu korsanların

²¹ O. Tekin, *a.g.e.*, s. 146, 147.

²² Korsanlığın bölgede ortaya çıkışı ile ilgili detaylı bilgiler için bkz. Edoardo Levante, "The Coinage of Korakesion in Cilicia", *The Numismatic Chronicle (1966-), 1978, Seventh Series*, C. 17, S. 138, 1978, s. 24.; S. Lloyd – D. S. Rice, *a.g.e.*, s. 1.; Murat Arslan, "İ.Ö. 188 Yılından, İ.Ö. 67 Yılına Kadar Lykia, Pamphylia ve Kilikia Trakheia Sahillerindeki Korsanlık Faaliyetleri: Nedenleri ve Sonuçları", *Adalya*, C. 6, 2003, s. 91, 92.; Mehmet Kurt, "Roma Cumhuriyeti Yönetiminde Kilikia Bölgesi ve Yerel Güçler", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 11, S. 1, 2009, s. 117 – 119.; Murat Arslan – Nihal Tüner Önen, "Akdeniz'in Korsan Yuvaları: Kilikia, Pamphylia, Lykia ve Ionia Bölgelerindeki Korykoslar", *Adalya*, C. 14, 2011, s. 190, 191.; Murat Durukan, "Antik Çağda Akdeniz'de Ticaret ve Korsanlık", *Türk Deniz Ticareti Tarihi Sempozyumu*, III, 2011, s. 38 – 40.; Ercüment Yıldırım, "Suriye Eyaleti'nin Kuruluşuna Kadar Roma'nın Doğu Akdeniz'de Korsanlıkla Mücadelesi" *Cedrus*, C. 4, 2016, s. 93 – 95. Ayrıca lokalizasyonu kesin bir şekilde yapılamamış olan ve bölge korsanlık ile haydutluk konusunda önemli bir yer edinmiş olan Ketis bölgesi veya Ketisliler için bkz. M. Kurt ve E. Bulut, "Dağlık Kilikia Bölgesi'nin Tarihi Coğrafyasına Dair Bir Araştırma: Ketis Problemi", *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, Konya 2019, s. 32 – 38.

²³ "... fakat gene de denizi Kilikia'lılara teslim ettiler. Sonra bunlar kuvvetlenince, Romalılar onları kendi gelişmelerine bir zarar gelmeden bir orduyla ve savaş yaparak yok etmek zorunda kaldılar. Şimdi, olaylara daha yakından, çok ivedilikle kendilerini verdiklerinden beri, Romalıları ihmalcilikle suçlamak doğru değildir. Çünkü eskiden Romalılar yakınlarındaki daha acil sorunlarla uğraşmaktan, uzaktakilere bakmaya vakit bulamıyorlardı." Strabon, XIV, 5.2.

Suriye krallarına düşman olduklarına değinilerek bundan dolayı Mısır, Kıbrıs ve Rodoslular tarafından da desteklendikleri belirtilmiştir.²⁴

Çeşitli sebeplerle meydana boş bulan korsanlar bu dönemde büyük güce ulaşmayı başarmışlardır. Diodotos Tryphon (M.Ö. 142 – 138) isimli bir korsan Coracesium'u korsanlığın merkezi haline getirmiştir. Burada büyük güce ulaşarak M.Ö. 140'lı yıllarda bölgede korsanların hakimiyetini ilan etmiştir. O kadar güçlenmiştir ki Seleucosluların taht mücadelelerinde rol almaya hatta kralın belirlenmesinde söz sahibi olabilecek konuma ulaşmıştır. Bu dönemde Diodotos Tryphon, Seleucosluların kuşatmasından kurtulmayı başarmış ve çok kısa bir süre Seleucos Kralı olduğu tahmin edilen VI. Antiochus'un (M.Ö. 144 – 142) öldürülmesinde de etkili olmuştur. Babasının intikamını almak isteyen VII. Antiochus (M.Ö. 138 – 129), Diodotos Tryphon'u askeri üs olarak kullandığı Coracesium'da sıkıştırmış ve yapılan kuşatmadan sonra Diodotos Tryphon hayatını kaybetmiştir.²⁵ Onun kendisini öldürerek intihar mı ettiği yoksa kuşatma sırasında yakalanarak VII. Antiochus tarafından mı öldürtüldüğü kesin bir şekilde bilinmemektedir. Ancak Strabon, bu kuşatma sonunda VII. Antiochus tarafından intihara zorlandığını belirtmiştir.²⁶

Coracesium'u üs olarak kullanan Diodotos Tryphon antik çağ dünyasında önemli bir yere ulaşmıştır. Bu başarısının ardındaki en önemli sebep Coracesium'un kalesi olmuştur. Bu kale Strabon'un da belirttiği gibi çok dik bir yapıya sahiptir. Bu yüzden kaleyi kuşatanlar, kaleyi ele geçirme konusunda oldukça zorlanmışlardır. Ayrıca Strabon, Diodotos Tryphon'un başarısının ardında bulunan sebeplerden birisi olarak da bu korsanın Cilicia'lı korsanları örgütlemekteki başarısını göstermiştir. Tryphon tarafından yapılan kimsenin hakimiyeti altına girmeme mücadelesi, bölgede yer alan diğer korsanlar için de örnek olmuştur.²⁷

Diodotos Tryphon'un ölümünden sonra bölge Seleucosların hakimiyetine girmiştir. Ancak Seleucoslar korsanlara karşı yeterli otoriteyi sağlayamamışlardır. Bundan dolayı

²⁴ "... En çok çıkar sağladığından, tutsak ihracatı onlara hepsinden çok çekici geliyordu. Yaptıkları kötü işler arasında buna bağlantıları sadece kolay tutsak elde ettikleri için değildi, aynı zamanda mal bakımından zengin ve geniş olan pazar yerinin çok uzak olmayışındandır; yani aynı günde, onbin tutsağı hem alabilen hem de sevk edebilen Delos'u kastediyorum. ... Sadece ganimet aramak için değil; fakat aynı zamanda tutsak ticareti yapmak için de, bu alanda kolay kazanç gören korsanlar sayı bakımından artış gösterdiler. Syria'luların düşmanı oldukları için hem Kıbrıs hem de Mısır kralları onlarla bu konuda iş birliği yaptılar. Rhodos'lular da Syria'lularla dost olmadıklarından onlara yardımcı olmadılar, ..." Strabon, XIV, 5.2.

²⁵ S. Lloyd – D. S. Rice, a.g.e., s. 1, 44.

²⁶ Strabon, XIV, 5.2

²⁷ "... Veraset yoluyla, Syria ve aynı zamanda Kilikia'da egemen olan kralların iktidarsızlığından yararlanarak Kilikia'lı korsanları örgütleyen Tryphon'dur. Onun ayaklandırıcı atılımları nedeniyle, diğerleri de benzer girişimleri aynı zamanda yaptılar ve böylece kardeşler arasındaki kavga ülkeyi herhangi bir saldırganın merhametine bıraktı..." Strabon XIV, 5.2.

korsanların bölgede ve Akdeniz'de gerçekleştirdikleri korsanlık faaliyetleri Pompeius'un Coracesium'da korsanları mağlup etmesine kadar devam etmiştir.

VII. Antiochus'un ele geçirmesinden sonra Coracesium'un Hellenistik Dönemi hakkında fazla bilgimiz bulunmamaktadır. Coracesium'un, Roma ile VI. Mithridates Eupator (M.Ö. 120 – 63) arasında gerçekleştirilen savaşlarda Roma'nın tarafını tuttuğu ve hatta M.Ö. 73 yılındaki savaşta Roma'ya yardım gönderdikleri belirtilmiştir.²⁸

Hellenistik Dönemde bölgede yaşanan uzun süreli mücadeleler, bölge yerleşimlerinin nerelerde kurulacağı konusunda etkili olmuştur. Yaşanan bu uzun soluklu savaşlardan dolayı yerleşimlerin kurulması ve gelişmesi, coğrafi şartlara bağlı bir şekilde savunmayı kolaylaştıran alanlar üzerine yoğunlaştırılmıştır.²⁹ Alanya'da yapılan çalışmalarda Alanya Kalesi'nde Hellenistik Döneme ait kale ve düzgün olmayan bir dikdörtgen planlı kule izleri tespit edilmiştir.³⁰ Bu kale belki de birçok araştırmacı tarafından da belirtildiği gibi Diodotos Tryphon'un üs olarak kullandığı kalenin kalıntıları olmuştur.

Coracesium haricinde de Alanya'nın çevresinde Hellenistik Döneme ait yerleşimler ve bu yerleşimlerde çok fazla olmasa da bazı kalıntılar ele geçirilmiştir. Syedra antik kentinde yapılan çalışmalarda Hellenistik Döneme tarihlendirilen bir sikke örneği bulunmuştur.³¹ Sinek Kalesi'ne lokalize edilen Hamaxia kentinde yapılan araştırmalarda Geç Hellenistik Döneme tarihlendirilen ve üzerinde yazıtı bulunan bir mezar steli bulunmuştur. Stel üzerindeki yazıttan dolayı mezar stelinin Trebemis isimli birisine ait olduğu öğrenilmiştir. Anıt üzerinde betimlenen kişiler de büyük bir ihtimalle yazıtta da isimleri belirtilen aile üyeleri olmuştur.³² Stel üzerindeki tasvirler göre de önde oturan erkek figürü Trebemis ve karısı Nana, elinde mızrak tutan asker figürü oğlu Kilaramos'u ve hemen yanındaki kadın figürü de Trebemis'in kızını betimlemiştir.

²⁸ İbrahim Hakkı Konyalı, *Alanya (Alaiyye)*, (Yayın evi ve yeri yok), 1946, s. 31, 32.

²⁹ Ahmet Bilir, "Antik Çağ'da Korsanlığın Kilikya Ekonomisine Etkisi", 2. *Turgut Reis ve Türk Denizcilik Tarihi Uluslararası Sempozyumu*, III, 2015, s. 15.

³⁰ H. Ö. Özcan, a.g.m., s. 67.

³¹ Biraz tahrip olmuş olan sikkenin ön yüzünde Athena başı, arka yüzünde ise sola dönük bir Nike figürü ve Sideton yazıtı görülmüştür. İ. Karamut, "Syedra 1997", s. 144.

³² Stel üzerindeki yazıt şu şekilde okunmuştur: "*Trebemis'in karısı Nana; Tre(bemes'in kızı?) Kd (); Trebemis'in oğlu Kilaramos, Kilaramos'un oğlu Trebemis*". İ. Karamut, *Alanya Müzesi*, s. 386.; Ergün Laflı, "Funerary and Votive Monuments in Graeco-Roman Cilicia", *Anatolian Studies*, S. 67, 2017, s. 150, 151. Bu mezar steli günümüzde Alanya müzesinde sergilenmektedir.

Hellenistik Dönemde Alanya yakınlarındaki Syedra ve Hamaxia dışında Küçük Kibyra olarak da adlandırılan yerleşim de bulunmaktadır. Ancak bu yerleşimin Hellenistik Dönemde önemli bir konuma ulaşamadığı belirtilmiştir.³³

Bölge, Akdeniz kıyılarının doğu batı kara ulaşımında önemli bir yere sahip olmasından dolayı kültürlerin kaynaştığı bir alan olmuştur. Bu dönemde Mısır ile daha sık bir şekilde etkileşime geçilmesiyle bölgede, geçmiş dönem inançlarının yanı sıra Eski Mısır dinine ait Serapis kültü de görülmeye başlanmıştır.³⁴ Mısır etkilerinin yanı sıra bölgede klasik Yunan inancı ve mitolojik izleri de bu dönemde varlığını devam ettirmiştir. Alanya yakınlarında Okurcalar beldesinin Karaburun mevkiinde denizden, M.Ö. 2. yüzyılın sonlarına doğru tarihlendirilen bir lahit çıkartılmıştır. Çıkartılan lahdin üzerinde Eros, Medusa ve Nike tasvirleri görülmüştür.³⁵ Bu buluntu Eski Yunan dini ve mitolojisinin bu dönemde de bölgede popüler olduğunu göstermesi açısından önemli olmuştur.

Korsanlık faaliyetleri bölgenin Seleucosların hakimiyetine girmesinden sonra da devam etmiştir. Zaman içerisinde Anadolu'da gücünü arttıran Roma da bu korsanlık meselesiyle ilgilenmeye başlamıştır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen mücadeleler sonucunda korsanlar en sonunda Coracesium limanında sıkıştırılmış ve Roma tarafından mağlup edilmişlerdir. Böylece Alanya için Hellenistik Krallıkların hakimiyeti sona ermiştir.

4-Roma Hakimiyetinde Alanya

Coracesium antik kentinin Alanya'nın neresinde olduğu kesin bir şekilde bilinmemektedir. Hellenistik Dönemde bölgenin yaşadığı yoğun savaş ortamının Roma Döneminde sonlandırılmasından dolayı yerleşimler belirlenirken kısmen de olsa güvenlik amaçlı bölgeler yerine daha serbest yerlerin seçildiği belirtilmiştir.³⁶ Şekerhane Mahallesi yapılan sondaj çalışmalarında antik malzemelerin diğer bölgelere göre daha çok miktarda çıkması ve bölgede tespit edilen yazıt ve mimari parçalardan dolayı, antik Coracesium'un burada olabileceği düşünülmektedir.³⁷ Ayrıca bazı antikçağ yazarları ile yazıtlarda görülen ve

³³ Johannes Nolle, "Karallia, Kibyra Minor und Mylome / Justinianupolis", *V. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, I, 1987, s. 376, 377.

³⁴ Nolle J. – Şahin S. – Vorster Ch., "Katalog der Inschriften im Museum von Alanya", *Epigraphica Anatolica Zeitschrift für Epigraphik und Historische Geographie Anatoliens*, S. 5, 1985, s. 127.

³⁵ Oldukça kaliteli bir işçilikle yapıldığı belirtilmiş olan lahdin ön yüzünde İki Eros figürünün taşımakta olduğu girdanların aralarında üç tane Medusa başı ve köşelere de birer Nike figürü işlenmiştir. Seher Türkmen, "Alanya İlçesi, Okurcalar Beldesi, Karaburun Mevkiinde Denizde Bulunan Lahit", *XXII. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, 2014, s. 113, 114, 117.

³⁶ A. Bilir, a.g.m., s. 15.

³⁷ İ. Karamut, "Alanya Müzesi", s. 384. Şekerhane Mahallesi, Alanya yat limanının kuzeyinde bulunan ve kuzeye doğru D400 ana yoluna kadar uzanan alanı kapsamaktadır.

lokalizasyon konusu tartışmalı olan Arsinoe kentinin de Coracesium olabileceği önerilmiştir.³⁸

Arsinoe kentinin lokalizasyonu ve hatta dönem lokalizasyonunda ortaya çıkan bazı sorunlar Strabon'un verdiği bilgilerden³⁹ kaynaklanmıştır. Onun verdiği bilgilere göre batıdan doğuya doğru Coracesium'dan hemen sonra Arsinoe ve ardından Hamaxia gelmiştir. Yapılan arkeolojik çalışmalarda Hamaxia'nın Coracesium'un batısında Sinek Kalesi mevkiinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Coracesium'dan sonra doğu yönünde Laertes kentinin olduğu da bilinmektedir. Bu durumda Arsinoe kentinin neresi olduğu ile ilgili problem ortaya çıkmıştır. 1985 yılında Soloi-Pompeiopolis yakınlarında görülen ancak batıdan getirilmiş olabileceği de tahmin edilen 50 satır uzunluğunda, Hellenistik Yunanca yazı karakterine sahip bir metin bulunmuştur. Bu metnin içeriğinde Arsinoe'nin sık sık Nagidos ile birlikte anılmasından dolayı Arsinoe kentinin bu bölgedeki Softa Kale bölgesinde olduğu; hatta biri Alanya yakınlarında diğeri de Mersin bölgesinde olmak üzere iki tane Arsinoe kentinin olabileceği de önerilmiştir.⁴⁰ Ancak bu önerilerin hangisinin doğru olduğu kesin bir şekilde tespit edilememiştir.

Tarihi süreç boyunca Pamphylia ile Cilicia arasında sınır oluşturan Alanya, Pers döneminde Pamphylia'nın son kenti olarak Cilicia'ya olan sınırını oluşturmuştur. Roma döneminde ise Strabon'a göre Cilicia'nın ilk kenti olarak Coracesium yer almıştır.⁴¹ Roma İmparatorluk Döneminde ise bu sınır biraz daha doğuya doğru kaymış gibi gözükmektedir. Vespasianus (M.S. 69 – 79) döneminde Pamphylia ile Dağlık Cilicia arasındaki sınırı Syedra ile Latope arasında bulunan Sedre çayının oluşturduğu belirtilmiştir.⁴² Yani Alanya bölgesi Roma hakimiyeti döneminde de daha önceki dönemlerde olduğu gibi Pamphylia ile Cilicia arasında sınır bölgesi olma özelliğini devam ettirmiştir.

³⁸ G. E. Bean – T. B. Mitford, "Sites Old and New in Rough Cilicia", *Anatolian Studies*, S. 12, 1962, s. 217.

³⁹ "Korakesion'dan sonra Arsinoe kentine; sonra, gemi yapımı kerestesinin elde edildiği bir tepede kurulmuş ve limanı olan Hamaksia'ya gelinir. Bu kerestenin çoğu sedir ağacıdır; ve öyle görülüyor ki, bu bölge gemiler için gerekli olan sedir ağacı konusunda diğerlerin çok daha fazla verimlidir; ... Sonra, demirleme yeri bulunan göğüs biçiminde bir tepe üzerindeki Laertes Kalesi'ne, sonra bir kent ve bir ırmak olan Selinus'a, sonra da deniz kenarında ve bütün çevresinde çok dik bir kayalık olan Kragos'a..." Strabon XIV, 5.3.

⁴⁰ Metnin genel içeriğini toprak sorunu oluşturmuştur. III. Ptolemy Eurgetes döneminde (M.Ö. 246 – 222) Cilicia komutanlarından birisi olan Thraseas'a yaşanan toprak meselesinin çözümü için delegasyon gönderilmiştir. Thraseas da Nagidoslulardan tartışmalı olan toprakları Arsinoe'ye vermelerini belirtmiştir. Christopher P. Jones – Christian Habicht, "A Hellenistic Inscription from Arsinoe in Cilicia", *Phoenix*, C. 43, S. 4, 1989, s. 317, 318, 329, 332 – 334.; Ilona Opelt - Ernst Kirsten, "Eine Urkunde der Gründung von Arsinoe in Kilikien: Ediert von Ilona Opelt nebst kurzem Kommentar von Ernst Kirsten", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 77, 1989, s. 64, 65.

⁴¹ Strabon IX 5.2.

⁴² James Russel, "A Roman Military Diploma from Eastern Pamphylia", *American Journal of Archaeology*, C. 95, S. 3, 1991, s. 487, 488.; Yasemin Er – Ariel Lewin – Gabriella Capecchi, "Diversità E Interazione Culturale In Cilicia Tracheia. I Monumenti Funerari", *Quaderni Storici*, C. 26, S. 76, 1991, s. 124.

M.Ö. 2. yüzyılda Ptolemaioslar ve Seleucoslar arasındaki yaşanan mücadeleler ile Pergamon'un da nüfuz alanından uzakta kalınmasından dolayı Akdeniz'de korsanlık faaliyetleri artmıştır. Burada bulunan korsanlar Coracesium ve yakın çevresini kendilerine yurt edinmişler ve zamanla da güçlenmeyi başarmışlardır. Roma, korsanların bu güçlenmesi karşısında ilk başlarda sessiz kalarak herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Anadolu'da ve denizlerde siyasi ve askeri gücünü bir düzene koyduktan sonra ise dönemin en önemli sorunlarından birisi haline gelen korsanlık meselesiyle ilgilenme kararı almıştır. Bu doğrultuda Isaura fatihi olarak da bilinen Publius Servius Vatia Roma tarafından görevlendirilmiştir. Servius Vatia bölgede korsanlar üzerine saldırılar düzenleyip bu mücadelelerde başarılı olsa da bölgedeki korsanları hakimiyet altına alamamış⁴³ ancak Roma da korsanlarla mücadeleyi bırakmamıştır.

Alanya ve yakın çevresinde yaşayan insanlar korsanlardan rahatsız olmuşlardır. Korsanların o dönemdeki saldırıları, bölge halkını bezdirecek seviyeye ulaşmıştır. Özellikle Syedralılar korsanlıkla mücadelede ön plana çıkmışlardır. Hatta korsanlıkla mücadele edip etmemeleri konusunda kararsızlığa düştükleri zaman Klaros Apollon kehanet merkezine elçiler göndererek Klaros kahinine ne yapmaları konusunda danışmışlardır. Kehanet merkezinden gelen cevap Syedralılar tarafından yazıt haline getirilmiştir. 1997 yılında Syedra antik kentinde gerçekleştirilen temizlik çalışmaları ve kurtarma kazısı sırasında kule olarak adlandırılan yapıda bu yazıt devşirme malzeme olarak tespit edilmiştir. Kehanet merkezinden gönderilen cevapta, Hermes tarafından zincirle esir alınmış olan Ares'in Dike'den af dileyen bir durumda üçlü bir heykel grubunun yapılması gerektiği ve korsanlarla mücadelelerden kaçmamaları, gerektiğinde onlara ağır cezalar vermekten kaçınmayarak savaşmaları gerektiği belirtilmiştir.⁴⁴

Klaros Apollon kehanet merkezi tarafından yapılması gerektiği belirtilen heykel simgesel anlamda da yorumlanmaya açık bir heykel olmuştur. Bu konuda yapılan

⁴³ S. Lloyd – D. S. Rice, *a.g.e.*, s. 1.

⁴⁴ Yazıtın çevirisi: "İki ortağa ait olması nedeniyle halen kavgalı olan bir arazide yaşayan siz Pamfilyalı Syedralılar siz ki tüm ırklardan karışmış insanların (Pamfilyalı) oturduğu ülkede yaşamaktasınız, sizler kentimizin ortasına kana susanmış adam öldüren Ares'in heykelini dikiniz ve onu Thyrsos sopaları ile dövünüz, bu arada Hermes onu zincirle tutsak alsın. diğer tarafında adaletin yöneticisi Dike (Justitia) Ares hakkında karar versin ama Ares merhamet dileyen bir görüntüde olsun. Çünkü o ancak bu şekilde barışçı olacaktır ve sizinle birlikte düşman ruhlu in-sanları topraklarınızdan kovacak ve böylece çok özlenen huzur olacaktır. Ama siz de aynı zamanda güçlü ve yorucu bir mücadele vermelisiniz. Onları kovalayın ya da onları (korsanları) çözülmeyen iplerle bağlayın, haydutları korkunç cezalar vermekten çekinmeyin ancak bu şekilde her türlü zarardan kurtulabilirsiniz". İ. Karamut, "Syedra 1997", s. 142, 143.; Christopher Faraone, "Binding and Burying the Forces of Evil: The Defensive Use of "Voodoo Dolls" in Ancient Greece", *Classical Antiquity*, C. 10, S. 2, 1991, s. 168.; Philip De Souza, "Romans and Pirates in a Late Hellenistic Oracle from Pamphylia", *The Classical Quarterly*, C. 47, S. 2, 1997, s. 477 – 479.

yorumlamalarda Dike'den af dileyen Ares'in korsanları, Dike'nin de Syedra halkını temsil ettiği düşünülmüştür. Bu heykelin Syedra kentinde açık alana koyularak önünde bazı ritüellerin ve kurban törenlerinin de gerçekleştirilmiş olabileceği belirtilmiştir.⁴⁵ Bundan dolayı Syedra halkı başta olmak üzere bölge halkının korsanlarla sadece askeri açıdan mücadele etmediklerini aynı zamanda dinsel/büyüsel yollarla da onlarla mücadele içinde oldukları söylenebilir.

Tarihlendirilmesi konusunda çeşitli tartışmalar bulunsa da yazıtın tarihlendirilmesi İmparatorluk döneminin ilk zamanlarına yapılmıştır.⁴⁶ Tarihsel sürece bakıldığında zaman Syedralıların korsanlarla mücadelesi, M.Ö. 1. yüzyılda Roma hakimiyetine girmelerinden önce yaşanmıştır. Bundan dolayı yazıtın Roma hakimiyetine girildikten sonra hazırlandığı düşünülebilir.

Roma Servius Vatia'dan sonra bölgedeki korsanlığı tamamen bitirmek için daha sağlam adımlar atmıştır. Bu doğrultuda Pompeius Magnus, Akdeniz'deki korsanlığı bitirmek için görevlendirilmiştir. Bu süreçte Pompeius'un bazı zamanlarda Syedra'da konaklamış olabileceği belirtilmiştir.⁴⁷ Pompeius korsanlarla etkili bir mücadeleye girerek Plutarch'ın anlatımına göre önce onları çevre bölgelerde yenmiştir. Mağlup olan korsanlar Coracesium burnu yakınlarında Pompeius tarafından kuşatılmışlar ve M.Ö. 65 yılında Coracesium limanında Pompeius tarafından ağır bir şekilde mağlup edilmişlerdir. Korsanlar Pompeius'a elçiler göndererek kontrolleri altında bulunan kentler ve adalar ile birlikte ona teslim olmuşlardır. Korsanların teslim olmaları ile de savaşın sona erdiği ve tüm korsanlık faaliyetlerinin üç ay gibi kısa bir süre içerisinde denizlerden temizlendiği belirtilmiştir.⁴⁸ Pompeius karşısında ağır bir yenilgi alan korsanlar Alanya ve çevresi başta olmak üzere bölgede bir daha eski güçlerine ulaşamamışlardır.

Korsanlıkla mücadelede önemli söz sahibi olan Syedra M.Ö. 1. yüzyılda Alanya ve yakın çevresinde en çok öne çıkan kent olmuştur. Kent bu yüzyıl içerisinde güçlenmiş ve

⁴⁵ Christopher Faraone, "Twisting and Turning in the Prayer of the Samothracian Initiates (Aristophanes "Peace" 276–279)", *Museum Helveticum*, C. 62, S. 1, 2005, s. 45.; C. P. Faraone, "Binding", s. 168 – 172.

⁴⁶ P. De Souza, a.g.m., s. 478.

⁴⁷ Karamut, "Syedra 1997", s. 143.

⁴⁸ "Korsanların en kalabalık ve güçlü olanları Toros Dağları'nın yakınlarındaki kalelere sığınıp, gemilerini de Kilikya'daki Coracesium burnunun yakınlarına getirerek Pompeius'un saldırılarını beklemişlerdir. Burada yapılan savaşta yenilmişler ve sonra da kuşatılmışlardır. Fakat kuşatma sonunda Pompeius'a yalvararak hakim oldukları adalar ve şehirler ile birlikte teslim olduklarını bildiren bir mektup göndermişlerdir. Böylece korsanlarla olan savaşa son verildi ve üç aydan kısa bir süre içerisinde tüm korsanlık denizden uzaklaştırılmıştır". Plutarch, Pompey, 28, 1 - 2.

Tiberius döneminde (M.S. 14 – 37) “Syedreon” adıyla sikke basmışlardır.⁴⁹ Syedralıların basmış oldukları bu sikke, Alanya ve yakın çevresindeki antik kentler içerisindeki en erken Roma sikkelerinden birisidir.

Gaius Julius Caesar'ın ölümünden sonra doğu topraklarının yönetimi yapılan paylaşım gereği dönemin önemli komutanlarından birisi olan Marcus Antonius'a verilmiştir.⁵⁰ Antonius, Parthlarla yaşanan mücadelelerden dolayı gücünü arttırmak için Mısır'a bir antlaşma gerçekleştirmiştir. Antlaşma yapılırken tanıdığı Cleopatra'ya da gemi yapımında kullanılabilecek kaliteli ağaçların olduğu Hamaxia ve çevresini hediye etmiştir.⁵¹

Roma hakimiyeti Alanya ve yakın çevresinde M.S. 1. yüzyılda devam etmiştir. Roma İmparatorları bu dönemde bölgede Roma'nın hakimiyetini sağlamlaştırdıktan sonra bayındırlık faaliyetlerine büyük önem vermişlerdir. Geçen yüzyılda bölgenin en önemli kentlerinden biri olan Syedra'nın yanında bu dönemde Laertes de yükselişe geçmiştir.

Bölgede imar faaliyetlerinde bulunan Roma özellikle bu yüzyılda Claudius ve Vespasianus dönemlerinde çalışmalarını arttırmışlardır. Claudius (M.S. 41 – 54) döneminin iyi yönetimi ve bölgeye yapmış olduğu imar faaliyetleri sayesinde bölgede imparatorluk kültürünün oluşturulmasını sağlamıştır. Kentlerde yaşayan bazı hayırseverler de inşa ettirdikleri tapınakları İmparator Claudius'a adanmışlardır.⁵² Bu tapınaklar Karallia ve Laertes kentlerinde bulunmuşlardır.

Claudius döneminde olduğu gibi Vespasianus (M.S. 69 – 79) döneminde de bölgeye yapılan imar ve bayındırlık faaliyetleri yoğunlaştırılmıştır. Anadolu'nun güney kıyılarındaki ulaşımı daha kolay ve kaliteli hale getirmek için imparator, güney kıyılarda bulunan doğu batı

⁴⁹ İ. Karamut, “Alanya Müzesi”, s. 16.; Birol Can, “Syedra ve Teritoryum”u, *Barış Salman Anı Kitabı*, İstanbul Ege Yayınları, 2017, s. 38.

⁵⁰ “...ve her ikisi arasında bir uzlaşma sağladılar, sonra da İon denizini sınır alarak doğu eyaletleri Antonius'a, batı eyaletleri ise genç Caesar'a düşecek şekilde, imparatorluğun aralarında paylaşılmasını sağladılar.” Plutarch, Marcus Anthonius, 30.

⁵¹ “Korakesion'dan sonra Arsinoë kentine; sonra gemi yapımı kerestesinin elde edildiği bir tepede kurulmuş olan ve limanı olan Hamaksia'ya gelinir. Bu kerestenin çoğu sedir ağacıdır; ve öyle görülüyor ki, bu bölge gemiler için gerekli olan sedir ağacı konusunda diğerlerinden çok fazla verimlidir; ve Antonius bu nedenle, filoların yapımı için uygun olduğundan bu bölgeyi Kleopatra'ya vermiştir.” Strabon XIV 5.3. “...Kleopatra'yı Suriye'ye getirmesi için Fonteius Capito'yu gönderdi. Kleopatra geldiğinde, ona büyük ve önemli armağanlar verdi: Onun egemenliğine Phoinike, Koile – Suriye, Kıbrıs, Kilikia'nın büyük bir kısmını...” Plutarch, Marcus Anthonius, 36. Bean ve Mitford Hamaxia'nın bulunduğu Sinek Kalesi mevkiinden kereste kütüklerini indirmenin zor olabileceği bundan dolayı Dim Çayı bölgesinin veya Coracesium'un daha uygun olabileceği belirtilmiştir. G. E. Bean – T. B. Mitford, a.g.m., s. 187.

⁵² Karallia kentinde bulunan bir tapınağın yazıtında: “Tiberius Claudius Caesar Augustus'e ve Karallia'ların halkına İmparatorların baş rahibi Ath... 'ın oğlu Kendeas Caesareum'u (imparator tapınağını) ithaf etti.” Bilal Söğüt, “Alanya Çevresinde Batı Dağlık Kilikya Bölgesinde İmparator Kültürleri”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, 2004, s. 387 – 389.

güzergahındaki yol ağının bakımını yaptırmıştır.⁵³ Vespasianus da yaptırdığı bu imar faaliyetlerinden dolayı bölgede imparatorluk kültürü oluşturulan yöneticilerden birisi olmuştur. Özellikle dönemin yükselen kenti Laertes antik kentinde bulunan tapınaktaki metinde kendisi için oluşturulan imparatorluk kültürü ve rahibinden bahsedilmiştir.⁵⁴

M.S. 2. yüzyıla gelindiği zaman Syedra kenti bu dönemde de bölgenin en önemli kentlerinden biri olma özelliğini korumuştur. Kentte yapılan çalışmalarda Anamur bölgesindeki buluntulara benzetilen M.S. 2. yüzyıl ve sonrasına tarihlendirilen üzerleri yivli yuvarlak dibe sahip çift kulplu geniş ağızlı kaplardan bulunmuştur.⁵⁵ Bunun yanında çeşitli atölyelerde üretilmiş olan Roma dönemine tarihlendirilen çeşitli formlarda keramik malzemeler de görülmüştür.⁵⁶ Ayrıca kentin yaklaşık olarak 1,5 kilometre uzaklığında bulunan sahil kıyısında mil taşı da tespit edilmiştir.⁵⁷ Bulunan bu mil taşı belki de Vespasianus döneminde yapılan yol çalışmaları sırasında yerleştirilen mil taşlarından birisi olmuştur.

Laertes kenti bu yüzyılda önemini ve gelişimini devam ettiren bir kent olmuştur. Kentte yapılan çalışmalarda kentin bouleuterion'un yakınında bulunan bir heykel kaidesi üzerinde XII. Lejyon'dan Aurelius Neon Hierax isimli komutanın isminin yazıldığı bir onur yazıtı görülmüştür.⁵⁸ Komutanın isminin bir onur yazıtında geçmesinden dolayı Laertes'in bu dönemde askeri alanda başarılarla sahip olduğu söylenebilir.

Hellenistik Döneme kadar tarihi geri götürülebilen Ptolemais antik limanı bu dönemde yoğun bir şekilde kullanılmaya devam edilmiştir. Bu limanın Atina, Ephesos, Ostia, Pompei, Berythus gibi önemli limanlarla ticari ilişkilerde bulunmuş olabileceği belirtilmiştir.⁵⁹ Ticari ilişkilerin yanı sıra da dönem ulaşımında da bu limanın kullanıldığı da düşünülebilir.

Alanya Müzesi tarafından 1967 yılında satın alma yoluyla kazandırılmış olan Hercules heykeli (Fotoğraf 2) genel özellikleri itibariyle M.S. 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Asartepe civarında bulunmuş olan heykelin bölgede üretilmediği, bölgeye nasıl geldiğinin kesin bir

⁵³ G. E. Bean – T. B. Mitford, a.g.m., s. 198.; Y. Er – A. Lewin – G. Capecchi, a.g.m., s. 124.; İsmail Karamut, "1994 Yılı Syedra Antik Kenti Çevre Düzenleme Çalışmaları", *VI. Müze Kurtarma Semineri*, 1996, s. 77, 78.

⁵⁴ G. E. Bean – T. B. Mitford, a.g.m., s. 198.; B. Söğüt, a.g.m., s. 392.

⁵⁵ Ayrıca kentte çok sayıda günlük kullanım kaplarına ait parçalar da bulunmuştur. İsmail Karamut, "1996 Yılı Syedra Antik Kenti Çevre Düzenleme ve Kurtarma Kazısı", *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, III, 2004, s. 16.

⁵⁶ Görkem Senem Özden Gerçeker, "2019 Yılı Syedra-Büyük Hamam Kazı Çalışmalarında Bulunan Geç Roma D Seramikleri", *Seramik Araştırmaları Dergisi*, S. 2, 2020, s. 104, 105.

⁵⁷ İ. Karamut, "1994 Yılı Syedra", s. 78.

⁵⁸ İ. Karamut, "Alanya Müzesi", s. 383.

⁵⁹ C. S. Harmandar, a.g.t., s. 58.

şekilde bilinmediği, belki de bir geminin ganimetlerinden biri olabileceği belirtilmiştir.⁶⁰ M.S. 2. yüzyıla tarihlendirmesi yapılan heykelin bulunması, bu dönemde bölgenin dış dünya ile etkileşimini göstermesi açısından önemlidir.

Bu dönemde Coracesium'da gelişme göstermiştir. Yapılan araştırmalarda Coracesium'un ilk kez sikke bastığı görülmüştür. Bu sikke örnekleri Traianus (M.S. 98 – 117) döneminden başlamış ve Gallienus (M.S. 253 – 268) dönemine kadar aralıksız bir şekilde devam etmiştir.⁶¹ Kentin ilk sikkesini yaklaşık olarak M.S. 100 yılında basması geç gelen önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Traianus (M.S. 98 – 117) döneminde Coracesium ve çevresine önem verilerek bölge geliştirilmeye çalışılmıştır. İmparatorun yaptığı bu hizmetlerden dolayı da yakınlarda bulunan kentler imparatora tapınaklar ithaf ederek onu hem onurlandırmışlar hem de imparatorluk kültürünü oluşturmuşlardır.⁶²

Vespasianus döneminde düzeltilen veya yeniden yapılan Roma yolu, Hadrianus (M.S. 117 – 138) döneminde yeniden tadilata alınmıştır. Kalendar mevkiinde tespit edilen mil taşının üzerinde bulunan yazıttan dolayı, yolun yapım tarihinin Hadrianus yönetiminin son yılları olan M.S. 137'ye tarihlendirilmiştir.⁶³ Yolun yeniden inşası veya bu dönemde restorasyon edilmesi, Roma'nın Cilicia bölgesine ulaşımına verdiği önemi ve sadece deniz yoluna önem vermediğini de gösterebilir.

Coracesium ve çevresinde Hadrianus döneminden sonra da imar faaliyetlerine ve kentlere destek verilmeye devam edilmiştir. Antonius Pius (M.S. 138 – 161), Marcus Aurelius (M.S. 161 – 180) ve Commodus (M.S. 180 – 192) bu dönemde bölge için yaptıklarından dolayı halk ve kent idarecileri tarafından onurlandırılmışlar ve onların adına imparatorluk kültürleri oluşturulmuştur.⁶⁴ İmparatorlar adına oluşturulan bu kültürler ve onlara adanan tapınaklar, Romalı yöneticilerin bölge halkı tarafından sevildiklerini ve kendilerine saygı gösterildiğini göstermesi bakımından önemli olmuştur.

⁶⁰ M. Gürdal – S. Özenir, a.g.m., s. 23.

⁶¹ E. Levante, a.g.m., s. 24, 25.

⁶² B. Söğüt, a.g.m., s. 387.

⁶³ Mil taşının üzerinde bulunan yazıt: “İmparator (Kaiser) tanrılaşan Trajanusun oğlu Nervanın torunu Trajanus Hadrianus Augustus, başrahip 21. Kez halkın savunucusu, 3 kez konsül, vatanın babası (bu yolu) yaptı.” İ. Karamut, “Alanya Müzesi” s. 385.

⁶⁴ B. Söğüt, a.g.m., 387. Alanya'nın yaklaşık olarak 11 kilometre kuzeybatısında bulunan Güney Kalesinde Karallia isminin geçtiği yazıtlar tespit edilmiştir. Kentte bulunan bir binadaki yazıtta yapının Polemon'un kızı İmparatorluk Rahibesi Nena'nın Markus Aurelius ve Commodus şerefine bağışlandığı öğrenilmiştir. J. Nolle, a.g.m., s. 375.

Bölgenin Roma İmparatorlarına olan bağlılığı güçlü olmuştur. Septimus Severus (M.S. 193 – 211) döneminde Suriye valisi olan Pescennius Niger 193 yılı Nisan ayında imparatora karşı bir ayaklanma başlatmıştır. İmparator Septimus Severus ile Suriye valisi Pescennius Niger arasındaki mücadeleler 194 yılı yaz aylarının başına kadar devam etmiştir. Septimus Severus önce Cyzicos bölgesinde sonra da Issus'ta Pescennius Niger'in ordusunu yenerek onun bu ayaklanmasını bastırmıştır.⁶⁵ Bölgede yer alan kentlerin bazıları Pescennius Niger'in tarafında yer alırken Syedra kenti Septimus Severus'u destekleyerek Roma'ya bağlı kalmıştır. İmparator da ayaklanmanın bastırılmasından sonra kendisine bağlılığını koruyan Syedralılara Publicius Naso'nun oğlu Maximus aracılığıyla bir mektup göndererek onlara hem teşekkür etmiş hem de onurlandırmıştır.⁶⁶ Syedralılar da bu mektubu yazıt (Fotoğraf 3) haline getirmişler ve kentlerindeki günlük yaşamın en önemli alanlarından biri olan Sütunlu Cadde'de (Fotoğraf 4) herkesin görüp okuyabilmesi amacıyla sergilemişlerdir.

M.S. 3. yüzyıla geldiği zaman bir önceki yüzyılda belirginleşmeye başlayan Coracesium'un yükselişi bu dönemde de devam etmiştir. Bu dönemde Coracesium yönetiminin bir istişare meclisine sahip olduğu Oba mevkiinde⁶⁷ bulunan ve sportif faaliyetler hakkında bilgi veren bir yazıttan⁶⁸ öğrenilmiştir. Bu dönemde Laertes ve Syedra kentleri de gelişimlerini sürdürmüşlerdir. Laertes antik kentinde yapılan çalışmalarda Geç Roma – Erken

⁶⁵ Mehmet Ali Kaya, Roma İmparatoru Septimius Severus Döneminde Anadolu, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 25, S. 39, 2006, s. 29 – 32.; Mehmet Ali Kaya, *Roma'nın Afrikalı İmparatoru Septimus Severus*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2008, s. 153 – 172.

⁶⁶ Mustafa Hamdi Sayar, Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 1995", *XIV. Araştırma Sonuçlar Toplantısı*, I, 1997, s. 120.; Christopher P. Jones, "A Letter of Septimius Severus to the City of Syedra", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 195, 2015, s. 121. Yazıtın Çevirisi:

Çelenk içinde "Sen Birincisin"

Birinci paragraf: "İmparator Caesar Lucius Septimus Severus Pertinax, Augustus, vatanın babası, başrahip ikinci kez halk tribunu 4. kez imparator, ikinci kez konsül Proprætor Syedra kenti memurlarını halk ve belediye meclislerini selamlar."

İkinci paragraf: "Şehrimize yönelen haydutlar ve dinsizlerin saldırıları karşısında kendimizi korumak için gösterdiğimiz direnişe senin yol gösterdiğini öğrendiğimde ve sizleri bu iradenizden dolayı övdüğümde sizlere bu kötülüğü yapan hak ettiği cezayı buldu. Ayrıca bahsettiğimiz yüzbaşılar da sizin tarafımıza geçmiş olduklarından seninle birlikte cezaya çarptırılmaksızın gidebilirler. Ayrıca durum öyle gerektiği gibi geçmişte ana vatanından sürdürülmüş olan vatandaşlarımız, şimdi durum değiştiğinden geri dönüp sizlerle birlikte bu olayı kutlayıp, kurbanlar kesebilirler ve sizler böylece sizleri ünlendiren kahramanlarınızı övebilir ve sizlerde öteden beri mevcut olan Romalılara yönelik iyi niyetinizi daha kuvvetli bir şekilde vurgulamış olursunuz. Elçi Publicius Naso oğlu Maximos idi. Hoşça kal." İ. Karamut, "Alanya Müzesi", s. 382. Yazıtın çok az farklı bir çevirisi için bkz. C. P. Jones, a.g.m., s. 124.

⁶⁷ Oba mevki Alanya merkezin doğusunda bulunan dağlık alandır.

⁶⁸ Yazıtın çevirisi: "Aurelius Obrimianus kendi arzusu ile Isis oyunlarının Agonetet'i iken, ölmez hatırası olan babası Bindemis'in oğlu Aurelius Obrinianus'un kurduğu her dört yılda bir tertip edilecek müsabakaların ilki münasebetiyle; Pasikrates'in oğlu Aurelius Pasikrates, Korakesium istişare meclisi azası ve erkekler arası Pankration şampiyonu bu kitabeyi yazdırdı." Yazıtta Aurelius adının sıkça geçmesinden dolayı yazıt M.S. 215 yılına tarihlendirilmiştir. S. Lloyd – D. S. Rice, a.g.e., s. 75, 76.

Doğu Roma dönemine ait çok sayıda yapı kalıntısına ulaşılmıştır. Ancak bu dönemde kentte bir kilise tespit edilememiştir.⁶⁹

Alexander Severus (M.S. 222 – 235) dönemin önemli imparatorlarından birisi olmuştur. Bu imparatora Coracesium ve çevresinin gelişimi için çeşitli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Yapmış olduğu faaliyetlerinden dolayı da bölge halkı tarafından onurlandırılarak Kasae kentinde kendisi için bir imparatorluk kültü oluşturulmuştur.⁷⁰ Syedra, Colybrassus ve Laertes kentlerinde yapılan çalışmalarda da III. Gordianus (M.S. 238 – 244) ile Gallienus (M.S. 260 – 268) dönemlerine tarihlendirilen sikke örneklerinden ele geçirilmiştir. Syedra'da bulunan Gordianus dönemine ait olan sikke ise ünik sikkelerden biri olarak nitelendirilmiştir.⁷¹

İmparator Diocletianus döneminde (M.S. 285 – 305) Alanya'nın kuzeyinde bulunan Isauria bölgesinden, bölgenin kuzeydeki kentlerine bazı saldırılar gerçekleştirilmiştir. Isaurialıların bu saldırıları karşısında imparator, bölgenin güvenliği için savunma sistemlerini güçlendirmek istemiştir. Alanya'nın 20 km kuzeybatısında bulunan Ayasofya ile lokalize edilen Colybrassus'ta bulunan 288 yılına tarihlendirilen yazıtta, Legion I Pontica'nın bölge için ayrıldığı yazılmıştır.⁷² Ancak Diocletianus'un bölgeye hem imparator olmadan önce hem de imparator olduktan sonra ilgisinin bulunduğu, kentin Isauria akınlarına karşı korunması için önlemlerin alınmış olduğu belirtilerek Colybrassus kentinin bir legion'un tamamını barındıramayacak kadar küçük olduğu, belki de bulunan yazıttan dolayı legion'un bir bölümünü barındırmış olabileceği de belirtilmiştir.⁷³ Kentte bulunan diğer yazıtlarda da

⁶⁹ Sema Doğan, "Alanya ve Çevresinde Bizans Araştırmaları 2004", *XXIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. II, 2006, s. 138. Ancak Paul'un yapmış olduğu faaliyetlerin bir kısmının da Doğu Akdeniz bölgesi ve Akdeniz kıyılarında olduğu da unutulmamalıdır. Anna G. Edmonds, *Anatolia and its Biblical Visionaries*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002, s. 71 – 74. Fatih Mehmet Berk, *Iconiumlu Azizler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2016, s. 67 – 70.

⁷⁰ B. Söğüt, a.g.m., s. 392.

⁷¹ Sikkenin ön yüzünde III. Gordianus'un sağa doğru dönük vaziyette defne taçı paludementum ve zırhlı büstü yer almıştır. Arka yüzünde ise sol ayaklarının yanında panter bulunan ve sol eliyle thyrsos'a dayanan, sağ elinde kantaros tutan ayakta ve çıplak şekilde Dionysos tasvir edilmiştir. Melih Arslan, "Ünik ve Nadir Roma Şehir Sikkeleri", *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2001 Yıllığı*, 2002 s. 194, 214. Colybrassus'da bulunan sikke için bkz. Warwick William Wroth, "Greek Coins Acquired By The British Museum In 1900", *The Numismatic Chronicle and Journal of the Numismatic Society*, S. 20, 1900, s. 292, 293.

⁷² Ayrıca Diocletianus'un da bölgeye bizzat kendisinin gelerek M.S. 288 yılında bölgeyi ziyaret etmiş olabileceği de ifade edilmiştir. Noel Lenski, "Assimilation and Revolt in the Territory of Isauria, from the 1st Century BC to the 6th Century AD", *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, C. 42, S. 4, 1999, s. 421. Ayrıca bölgenin İç Anadolu bölgeleri ile erken dönemlerden itibaren bağlantı yolları da bulunmaktadır. Hasan Bahar, "Taşeli Bölgesinin Jeopolitiği", *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih -Kültür – Turizm*, Konya 2019, s. 4, 10 - 11.

⁷³ James Frank Gilliam, "A Diocletianic Inscription from Ayasofya and Imperial Military Supernomina", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 15, 1974, s. 184 – 186.

imparator onurlandırılmıştır. Bölgenin Diocletianus tarafından güvenliğinin sağlanmaya çalışıldığı ve bölge halkının da bundan büyük memnuniyet duyduğu söylenebilir.

Syedra antik kenti ve Kadıpaşa mevkiinde Geç Roma dönemine ait olan mozaik eserler bulunmuştur. Syedra kentinde bulunan mozaikler tematik kompozisyona sahip olmuşlardır. Mozaiklerin birisinin konusu su perileri yani nymphe'lerin Hylas'ı kaçırma sahnesidir. Diğerinin konusu ise denizdeki kayalık bir alanda çıplak şekilde balık tutan Eros'lar olmuştur⁷⁴ (Fotoğraf 5). Syedra kentinde ortaya çıkarılan mozaikler günümüzde Alanya Müzesinde sergilenirken Kadıpaşa'da bulunan mozaikler ise in situ olarak bırakılmışlardır.

Alanya ve yakın çevresinin M.S. 3. yüzyılda Roma hakimiyeti ile birlikte refah seviyesinin arttığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda çok sayıda arkeolojik malzeme bulunmasından dolayı Coracesium'un kurulduğu bölge olabilecek yer olarak nitelendirilen Şekerhane Mahallesinde 4 yıllık kutsal panayırda spor oyunlarında başarı sağlayan kişi için yazılmış olan bir onur yazıtı bulunmuştur.⁷⁵ Oba bölgesinde de sportif başarılarından dolayı hazırlanmış olan bir yazıt tespit edilmiştir.⁷⁶ Şekerhane Mahallesinde bulunan yazıtta ve Oba'da bulunan yazıtta 4 yılda bir şenlik / festivallerin gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bundan dolayı Alanya ve yakın çevresinde her 4 yılda bir gerçekleştirilen etkinliklerin bulunduğu söylenebilir.

Syedra kentinin bu döneme ait buluntularında da çok sayıda sportif faaliyet ile ilgili yazıt ele geçirilmiştir.⁷⁷ Bu yazıtların büyük çoğunluğu da sportif oyunlarda başarılar kazanan kişileri onurlandırmak için yapılmıştır.⁷⁸ Müsabakalarda galip gelen sporcuların

⁷⁴ Mozaiklerin fiziksel özellikleri ve içerikleri hakkında bkz. Füsün Tülek, "Alanya Mozaiklerinde Antik Yaşamın Yansımaları", *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, IV, 2007, s. 31 -33.

⁷⁵ "İyi talihler" "Aurelius Ptolemaos (baba adı) Papos 4 yıllık kutsal panayır (Para sağlayan) Neon Memneas Gençlerin güreşi kazanması dolayısıyla". İ. Karamut, "Alanya Müzesi", s. 384.

⁷⁶ Yazıtın çevirisi: "Aurelius Obrimianus kendi arzusu ile Isis oyunlarının Agonetet'i iken, ölmez hatırası olan babası Bindemis'in oğlu Aurelius Obrinianus'un kurduğu her dört yılda bir tertip edilecek müsabakaların ilki münasebetiyle; Pasikrates'in oğlu Aurelius Pasikrates, Korakesium istişare meclisi azası ve erkekler arası Pankration şampiyonu bu kitabeyi yazdırdı." S. Lloyd – D. S. Rice, *a.g.e.*, s. 75, 76.

⁷⁷ B. Can, *a.g.m.*, s. 40.

⁷⁸ Yazıtlardan bazılarının çevirileri: "Çocuk boksörler sınıfında zafer kazanan Saturos takma adlı Syedralı Aurelius Gaionas Nere"

"Kallikleos oğlu Aurelios Kalliklanos'un oyun düzenleyicisi olduğu dönemde çocuk pankreas güreşleri sınıfında zafer kazanan ... ,"

"Theophilos oğlu Aurelios Menandrionos'un oyun düzenleme memnuniyetini üstlendiği dönemde yetişkin erkekler arasındaki güreşte zafer kazanan Sidetos"

"Şehir mükemmel Vali Pontios Pon onurlandırmaktadır" şeklindedir. Ayrıca tahrip olan yazıtlardan da okunabilenlerin yine spor oyunlarında başarı kazananlarla ilgili oldukları da belirtilmiştir. İ. Karamut, "Syedra 1997" s. 143, 144. Ayrıca Laertes kentinde de benzer şekilde çok sayıda onur yazıtının bulunduğu da bilinmektedir. G. E. Bean – T. B. Mitford, *a.g.m.*, s. 195.

onurlandırılması için hazırlanan bu yazıtlardan Syedra kentinde çokça bulunması, kentin sportif faaliyetlere verdiği önemi ve kazandığı başarıları gösterebilir.

Coracesium ve çevresinin Roma dönemi dinsel inançlar hakkındaki bilgilerimiz arkeolojik ve yazılı kaynaklardan gelmektedir. Bölgede yapılan araştırmalarda çok sayıda tanrı, yarı tanrı veya mitolojik kahramanın eserlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu tanrılar ve tanrısal tasvirler arasında en çok Zeus, Athena, Asklepios, Dionysos, Hermes, Aphrodite, Eros, Cybele, Hygeia Attis ve Pan'ın yapıldığı görülmüştür.⁷⁹ Okurcalar'da yapılan çalışmalarda üzerindeki yazıtta “*Dios Ktesiou*” yazan bir sunak bulunmuştur.⁸⁰ Zeus Ktesious, Roma döneminde daha çok evlerde, evlerin bereketinin artırılması amacıyla tapınılmış olan Zeus'un bir formu olmuştur. Bu sunak belki de ev içinde gerçekleştirilecek sunular için hazırlanmış bir sunaktır. Karallia kentinde de Zeus'un şimşegi ile süslenmiş bir sunak bulunmuştur.⁸¹ Laertes antik kentinde bulunan Gallienus dönemine ait bir sikkenin arka yüzüne, yaslanma yeri olmayan bir taht üzerine oturan Zeus betimlenmiştir.⁸² Ayrıca yine aynı kentte Zeus Megistos adına bir tapınak inşa edilmiştir.⁸³ Ele geçirilen bu buluntulardan dolayı Coracesium ve yakın çevresinde yaygın ve güçlü bir şekilde Zeus/Jupiter inancının var olduğu düşünülebilir.

Bölgede Zeus haricinde diğer tanrıların da tasvir edildiği ve yazılı kaynaklarda belirtildiği tespit edilmiştir. Bu tanrıların en önemlilerinden birisi Hermes olmuştur. Bölgede yapılan araştırmalarda Hermes rahiplerinin bulunması, Hermes'le ilgili sunak vb. eserlerin diğer kentlere göre daha çok bulunmasından dolayı, Hamaxia'nın Hermes'in kült merkezi olabileceği belirtilmiştir. Hamaxia kentinde bulunan sunakta Hermes sağ elinde kendisinin atribütüsü olan Kerykeion tutarken tasvir edilmiştir.⁸⁴ Syedra kentinde de Gordianus dönemine tarihlendirilen sikkenin arka yüzünde çıplak bir Dionysos tasviri bulunmaktadır.⁸⁵

Hermes ayrıca Syedralıların korsanlığa karşı mücadelelerinde Apollon Klaros kahinine danışmalarından sonra, kehanet merkezinin önerisiyle yapılmış olan heykelde korsanları temsil eden Ares'i ağlarıyla yakalamış gibi tasvir edilmiştir. Bu heykel grubunda Syedralıları

⁷⁹ Ayşe Çalık – Ross, “Alanya ve Çevresinde Roma Dönemi Heykeltraşlığı”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, 2004, s. 584, 585. Ayrıca bkz. Ayşe Çalık – Ross, “Dağlık (Taşlık) Kilikya Bölgesinde Roma Dönemi Yerel Heykeltraşlığı”, *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, Konya 2019, s. 767 – 772.

⁸⁰ N. Johannes – S. Şahin – Ch. Vorster, a.g.m., s. 125.

⁸¹ J. Nolle, a.g.m., s. 376.

⁸² W. W. Wroth, a.g.m., s. 293.

⁸³ Mustafa Hamdi Sayar, “Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi – Coğrafya Araştırmaları 1996”, *XV. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, I, 1998, s. 346, 347.

⁸⁴ Sunak üzerindeki yazıtta: “*Hermogenes oğlu Musoios (tanrı) Hermes'e saygılarını sunar.*” şeklinde yazmaktadır. N. Johannes – S. Şahin – Ch. Vorster, a.g.m., s. 126.; İ. Karamut, “Alanya Müzesi”, s. 384.

⁸⁵ M. Arslan, “Ünik ve Nadir”, s. 194.

temsilen de adalet ve ahlakın tanrıçası olarak bilinen Dike'de tasvir edilmiştir. Sembolik olarak önemli anlama sahip olan bu heykel grubunun Syedra'da törenlerin yapıldığı bir alana yerleştirilerek önünde bu tanrılara sunular yapılmış olabileceği belirtilmiştir.⁸⁶

Apollon bölgede tapınım gören ve kültü bulunan tanrılardan birisi olmuştur. Laertes antik kentinde yapılan çalışmalarda kentte Apollon adına yapılmış bir tapınak bulunmuştur.⁸⁷ Bulunan bu tapınak Apollon'un Laertes kentinde tapınım gören önemli bir tanrı olabileceğini göstermiştir.

Karallia'da yapılan çalışmalarda tespit edilen bir yazıtta Karallia kentinden bir kadının Side'de ömür boyu Demeter'in rahibi olarak görev yapacağı yazılmıştır. Karallia'lı bir kadının Side'ye gitmeden önce de Karallia kentinde Demeter'in kültü için görev yaptığı düşünülebilir. Ayrıca kentteki yazıtlarda ve kabartmalarda çok sayıda Athena kabartması da tespit edilmiş ve Athena'nın bu kentin tanrıçası olabileceği de belirtilmiştir.⁸⁸

Bölgede Roma döneminde ölülerin toprağa gömüldüğü bazı kentlerin yakınlarında bulunan nekropol alanlarından tespit edilmiştir. Bölgede yapılan çalışmalarda da çeşitli tiplerde lahitler ve mezar stelleri bulunmuştur. Coracesium ve çevresi Roma cenaze sanatı ile ilgili bazı güzel eserler sunmuş olsa da Batı Dağlık Kilikya bölgesinde olduğu gibi mezar stelleri bakımından diğer bölgelere kıyasla fakir olduğu da belirtilmiştir.⁸⁹ Bölgede normal gömülerin yanı sıra da kremasyon'un uygulandığı da bölgede ele geçirilen ostotheeklerden öğrenilmiştir. Coracesium bölgesinde bulunmuş olan ostotheğin Karikos isimli birisine ait olduğu ostotheğin üzerinde bulunan yazıttan öğrenilmiştir.⁹⁰ Benzer şekilde Coracesium yakınlarındaki Laertes kentinde de üzerindeki yazıttan dolayı Touelias'a ait olduğu tespit edilen bir ostotheek bulunmuştur.⁹¹

Roma İmparatorluğu döneminde bölgede Hıristiyanlık dini yayılmaya başlamıştır. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde Roma bu dinin en önemli düşmanlarından birisi olmuş ancak bu dinin yayılmasına engel olamamıştır. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde Coracesium ve yakın çevresinde M.S. 1. veya 2. yüzyılda Hıristiyanlık dini görülmeye başlanmıştır. Bunda Tarsuslu Paulus'un kesin olmasa da bölgeye uğramış olmasının etkili olabileceği

⁸⁶ P. De Souza, a.g.m., s. 477 – 479.; A. C. Faraone, “Binding”, s. 168, 169.; A. C. Faraone, “Twisting”, s. 45.

⁸⁷ M. H. Sayar, “Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi – Coğrafya Araştırmaları 1996”, s. 346, 347.

⁸⁸ J. Nolle, a.g.m., s. 376.

⁸⁹ E. Lafli, a.g.m., s. 146 – 149.

⁹⁰ Bu ostotheek Alanya bölgesinden İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne götürülmüştür. N. Johannes – S. Şahin – Ch. Vorster, a.g.m., s. 136.

⁹¹ Taner Korkut – Recai Tekoğlu, “Grabinschriften aus Pamphylien und Lykien”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 143, 2003, s. 114.

belirtilmiştir.⁹² Bölgede yapılan çalışmalarda özellikle Syedra kentinde Hristiyanlık izleri tespit edilmiş⁹³ ancak Hamaxia ve Laertes kentlerinde bulunamamıştır.⁹⁴ Syedra Hristiyanlığın ilk dönemlerindeki bölgedeki bu öncüllüğünü Doğu Roma döneminde de sürdürmüş ve konsüllerde temsil edilmiştir. İznik konsülünde Isauria piskoposları arasında Syedra'lı Nestor, Kalkedon konsülünde ise Pamphylia'lı piskoposlar arasında da Syedra'lı Gaios yer almıştır.⁹⁵ Piskoposluk listelerinde verilen bilgide de görüldüğü üzere bölge, Pamphylia Cilicia ve Isauria sınırlarının kesişme noktasında kalma özelliğini Doğu Roma döneminde de sürdürmüş ve bir süre Isauria sınırları içerisinde kabul edilmiştir.

⁹² S. Lloyd – D. S. Rice, *a.g.e.*, s. 2.; H. Ö. Özcan, a.g.m., s. 67.

⁹³ B. Can, a.g.m., s. 40, 41.

⁹⁴ G. E. Bean – T. B. Mitford, a.g.m., s. 192. Ayrıca Konyalı Syedra yakınlarında bulunan bir bölgenin tapınakların çokluğundan dolayı “Çok Kilise” adı verildiğini ve bu adın o dönemde hala yaşadığını da belirtmiştir. İ. H. Konyalı, *a.g.e.*, s. 37.

⁹⁵ Ernest Honigmann, “The Original Lists Of The Members Of The Council Of Nicaea, The Robber-Synod And The Council Of Chalcedon”, *Byzantion*, C. 16, S. 1, 1942 – 1943, s. 69.

Sonuç

Alanya ve yakın çevresi bulunduğu coğrafya sayesinde sahip olduğu iklimin etkisiyle Anadolu'nun en erken yerleşim yerlerinden biri olmuştur. Bölgenin Hellenistik Döneme kadar olan yerleşim yerleri günümüzde neredeyse tespit edilememiştir. Ancak bu durum, o dönem yerleşimlerinin olmadığı anlamına gelmemelidir. Çünkü bölgenin korsanların hakimiyetinde olması, sonraki dönem katmanlarının altında kalması nedeniyle de tespit edilememiş olabilir.

Coracesium ve çevresi bulunduğu coğrafi konum itibariyle Demir Çağından itibaren sınır bölgesi olma özelliği göstermiştir. Lydia Döneminde Pamphylia sınırlarında olan kent, daha sonra Cilicia ve Pamphylia toprakları arasında gidip gelmiştir. Doğu Roma döneminde piskoposluk listelerinde verilen bilgide de görüldüğü üzere bölge, Pamphylia Cilicia ve Isauria sınırlarının kesişme noktasında kalma özelliğini bu dönemde de sürdürmüş ve bir süre Isauria sınırları içerisinde olduğu kabul edilmiştir. Daha sonra ise tekrar Pamphylia sınırlarında gösterilmiştir. Ancak Roma döneminde Coracesium genellikle Cilicia ve Pamphylia'nın sınırını oluşturmuştur.

Bölgenin coğrafi yapısı da çevresindeki diğer bölgelere göre insan yaşamı için biraz daha zor şartlar sunmuştur. Kuzeyinde hemen dağlarının başlaması kuzey güney iletişimini azaltmıştır. Doğu batı yönünde ulaşım ise sık sık denize dökülen akarsular yüzünden kesintiye uğramıştır. Bundan dolayı bölgede karayolu ticareti ve ulaşımı zor şartlar altında gerçekleştirilmiştir. Bu durum bölge için olumlu özellik de olmuştur. Kuzeyinde dağların bulunması, doğ batı doğrultusunda da ulaşımın akarsular tarafından kesilmesi bölgeyi korunaklı bir hale getirmiştir. Yani bölgenin ticari faaliyetler bakımından olumsuz görülen coğrafi yapısı savunma konusunda ise büyük bir avantaj sağlamıştır. Bunun en önemli kanıtı da Hellenistik Dönemden sonra bölgenin korsan yuvası haline gelmesidir.

Alanya'nın M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren M.Ö. 1. yüzyılın ortalarına kadar olan yaklaşık 150 yıllık dönemi korsanlarla mücadele ile geçmiştir. Bu dönemde Pompeius'un bölgeye kadar gelip savaşması, bölgenin Roma için önemini ortaya koymuştur. M.Ö. 1. yüzyılın ortasına kadar belki de Coracesium korsanların hakimiyetinde, Syedra ise korsanların hakimiyetinin dışında, onlarla askeri yönden mücadele edebilecek güçte güvenli bir bölge olmuştur. Bundan dolayı da Pompeius burada konaklamayı tercih etmiş olabilir. Roma'nın

hakimiyetine geçmesinden sonra Roma imparatorları bölgede güvenliği sağlayabilmelerinden dolayı Traianus ve kesin olmasa da Diocletianus bölgeyi ziyaret etmişlerdir.

Coracesium uzun yıllar korsanların kontrolünde yer aldığından kent bazı açılardan diğer kentlere göre biraz geride kalmıştır. Bunlardan birisi sikke basımı olmuştur. Coracesium'un Roma Dönemine ait bilinen ilk sikkesi M.S. 100 yıllarına denk gelmektedir. Uzun yıllar korsanların yuvası haline gelmiş olan kentin bu süreçte çok fazla gelişim gösteremediği düşünülebilir.

Bölgede yer alan kentlerden olan Syedra, Pescennius Niger'in Septimus Severus'a karşı başlatmış olduğu isyan hareketine katılmayarak Septimus Severus'un tarafını tutmuş ve bunun da mükafatını imparatorun gelen övgü dolu bir mektup ve bazı ayrıcalıklarla almışlardır. Syedralıların Septimus Severus'a isyan eden kişiyi desteklemeyerek imparatoru desteklemeleri kentin Roma'ya olan bağlılığını ve imparatora olan güvencini göstermiştir.

Dinsel inançlar ve gelenekler bakımından da M.Ö. II. binyılda Luvi kültüründeki Fırtına Tanrısı Tarhunt inancının var olduğu düşünülen topraklarda, klasik dönemde Eski Yunan kültürünün görüldüğü söylenebilir. Hellenistik Dönemde Mısır ile yaşanan ilişkilerden dolayı Mısır kültürünün bazı öğeleri de bölgeye taşınmıştır. Roma Döneminde ise Coracesium ve çevresinde Eski Yunan, Mısır ve Anadolu kültürlerindeki dinsel inançlar ile Roma döneminin imparator kültü vb. inançları bir arada yaşamışlardır. Roma'nın ikiye ayrılmasından kısa bir süre önce de bölgede Hristiyanlık inancını görülmeye başlanmıştır. Sonuç olarak Coracesium ve çevresi Roma Döneminde bölgenin geçmiş dönemlerdeki kültürleri ile Roma Döneminde oluşan yeni kültür öğelerini bir arada barındırmayı başarmış, dışardan gelen bazı kültür öğelerini de kendi kültürünün içerisinde harmanlayıp bir arada tutabilen, Roma'ya bağlılığı ile ön plana çıkmış olan bir bölge olmuştur.

Kaynaklar

Antik Kaynaklar

Herodotos, *Tarih*, (Çev. Müntekim Ökmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2021.

Plutarch Pompey, *Plutarch's Lives*. with an English Translation by. Bernadotte Perrin. Cambridge, MA. Harvard University Press William Heinemann Ltd, London 1917.

Plutarch, *Marcus Antonius*, Yunancadan (Çev. Dr. Mehmet Özaktürk), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.

Scylacis Caryendensis, *Geographica Antiqua*, Jordanum Luchtmans, 1700.

Titus Livius, *The History of Rome*, English Translation by. Rev. Canon Roberts, New York. E. P. Dutton and Co., New York 1912.

Strabon Strabon, *Geographika*, (Çev. Adnan Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2009.

Modern Kaynaklar

ARSLAN, M., “Ünik ve Nadir Roma Şehir Sikkeleri”, *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2001 Yıllığı*, Ankara 2002, s. 183 - 223.

ARSLAN, M., “İ.Ö. 188 Yılından, İ.Ö. 67 Yılına Kadar Lykia, Pamphylia ve Kilikia Trakheia Sahillerindeki Korsanlık Faaliyetleri: Nedenleri ve Sonuçları”, *Adalya*, C. VI, Antalya 2003, s. 91 – 118.

ARSLAN, M., ve TÜNER ÖNEN, N., “Korsan Yuvaları: Kilikia, Pamphylia, Lykia ve Ionia Bölgelerindeki Korykoslar”, *Adalya*, C. 14, Antalya 2011, s. 189 – 206.

BAHAR, H., “İlkçağda Orta Anadolu ile Akdeniz Bölgeleri Arasında Alanya'nın Stratejik Önemi”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, Alanya Belediyesi Yayınları, Alanya 2004, s. 327 – 329.

BAHAR, H. “Taşeli Bölgesinin Jeopolitiği”, *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya 2019, s. 1 – 28.

BEAN, G. E. ve MITFORD T. B., "Sites Old and New in Rough Cilicia" *Anatolian Studies*, S. 12, Ankara 1962, s. 185 – 217.

BECKMAN, G., *Hittite Diplomatic Texts*, Society of Biblical Literature, Atlanta Georgia 1996.

BERK, F. M., *Iconiumlu Azizler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2016.

BİLİR, A., "Antik Çağ'da Korsanlığın Kilikya Ekonomisine Etkisi", 2. *Turgut Reis ve Türk Denizcilik Tarihi Uluslararası Sempozyumu III*, Bodrum Belediyesi Yayınları, Bodrum 2015, s. 12 – 23.

CAN, B., "Syedra ve Teritoryumu", *Barış Salman Anı Kitabı*, Ege Yayınları, İstanbul 2017, s. 37 – 52.

ÇALIK – ROSS, A., "Alanya ve Çevresinde Roma Dönemi Heykeltraşlığı", *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri III*, Alanya Belediyesi Yayınları, Alanya 2004, s. 583 – 585.

ÇALIK – ROSS, A., "Dağlık (Taşlık) Kilikya Bölgesinde Roma Dönemi Yerel Heykeltraşlığı", *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya 2019, s. 763 – 778.

DE SOUZA, P., "Romans and Pirates in a Late Hellenistic Oracle from Pamphylia", *The Classical Quarterly*, C. 47, S. 2, 1997, s. 477 – 481.

DEL MONTE, G. F., TISCHLER, J., *Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes*, VI, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden 1978.

DEL MONTE, G. F., *Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes*, VI/2, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden 1992.

DEMİR, G., ve TÜRKMEN, S., "Antalya, Alanya, Kadıni Mağarası Çalışmaları", *XXVII. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2019, s. 139 – 148.

DOĞAN S., (2006). "Alanya ve Çevresinde Bizans Araştırmaları 2004", *XXIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. II, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2006, s. 135 – 146.

DURUKAN M., "Antik Çağda Akdeniz'de Ticaret ve Korsanlık", *Türk Deniz Ticareti Tarihi Sempozyumu III Mersin ve Doğu Akdeniz*, 2011, s. 36 – 50.

EDMONDS, A. G., *Anatolia and its Biblical Visionaries*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002.

ER, Y., LEWIN, A., ve CAPECCHI, G., “Diversità E Interazione Culturale In Cilicia Tracheia. I Monumenti Funerari”, *Quaderni Storici*, C. 26, s.76, 1991, s. 105 – 140.

FARAONE, C. A., “Binding and Burying the Forces of Evil: The Defensive Use of "Voodoo Dolls" in Ancient Greece”, *Classical Antiquity*, C. 10, S. 2, 1991, s. 165 – 205, 207 – 220.

FARAONE, C. A., “Twisting and Turning in the Prayer of the Samothracian Initiates (Aristophanes "Peace" 276–279)”, *Museum Helveticum*, C. 62, S. 1, 2005, s. 30 – 50.

FLEMMING B., *Geç Ortaçağ Dönemi'nde Pamfilya, Pisidya ve Likya'nın Tarihi Coğrafyası*, Çev: Hüseyin Turan Bağçeci, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

GILLIAM J. F., “A Diocletianic Inscription from Ayasofya and Imperial Military Supernomina”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 15, 1974, s. 183 – 191.

Güleç E., Kuhn, L. S., Sevim, A., & Pehlevan, C., “1996 Yılı Antalya - Antakya Yüzeysel Araştırması,” *XV. Araştırma Sonuçları Toplantısı II Bildirileri İçinde Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları*, Ankara 1998, s. 247 – 254.

GÜRDAL, M., ve Özenir, S., “Der Herkules von Alanya”, *Antike Welt*, C. 17, S. 3, 1986, s. 23 – 26.

HARMANDAR C. S., “Ptolemais Antik Kenti Limanı ” Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2015.

HONIGMANN, E. “The Original Lists Of The Members Of The Council Of Nicaea, The Robber-Synod And The Council Of Chalcedon”, *Byzantion*, C. 16, S. 1, 1942 – 1943, s. 20 – 80.

JONES, C., P., “A Letter of Septimius Severus to the City of Syedra”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 195, 2015, s. 121 – 126.

JONES, C. P., ve HABICHT C., “A Hellenistic Inscription from Arsinoe in Cilicia”, *Phoenix*, C. 43, S. 4, 1989, s. 317 – 346.

KARAMUT, İ., “1994 Yılı Syedra Antik Kenti Çevre Düzenleme Çalışmaları”, *VI. Müze Kurtarma Semineri*, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1996, s. 77 – 90.

KARAMUT, İ., “Syedra 1997 Kurtarma Kazısı ve Temizlik Çalışmaları”, *IX. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1999, s. 141 – 150.

KARAMUT, İ., (2004). “Alanya Müzesi Yazıtları”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, C. III, Alanya Belediyesi Yayınları, Alanya 2004, s. 381 – 386.

KARAMUT, İ., (2004b). “1996 Yılı Syedra Antik Kenti Çevre Düzenleme ve Kurtarma Kazısı”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, C. III, Alanya Belediyesi Yayınları, Alanya 2004, s. 15 – 16.

KARAUĞUZ, G., *Boğazköy ve Ugarit Çiviyazılı Belgelerine Göre Hitit Devletinin Siyasi Antlaşma Metinleri*, Çizgi Kitabevi, Konya 2002.

KAYA, M. A., “Roma İmparatoru Septimius Severus Döneminde Anadolu”. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 25, S. 39, 2006, s. 27 – 48.

KAYA, M. A., *Roma'nın Afrikalı İmparatoru Septimus Severus*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2008.

KONYALI, İ. H., *Alanya (Alaiyye)*, (Yayın evi ve yeri yok), 1946.

KORKUT, T. ve TEKOĞLU R., “Grabinschriften aus Pamphylien und Lykien”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 143, 2003, s. 105 – 116.

KÖKTEN, K., “Tarsus – Antalya Arası Sahil Şeriti Üzerinde ve Antalya Bölgesinde Yapılan Tarihöncesi Araştırmaları Hakkında”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, S. 8, C. II, 1959, s. 10 – 16.

KURT, M., “Roma Cumhuriyeti Yönetiminde Kilikia Bölgesi ve Yerel Güçler”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 11, S. 1, 2009, s. 115 – 139.

KURT, M. ve BULUT, E., “Dağlık Kilikia Bölgesi'nin Tarihi Coğrafyasına Dair Bir Araştırma: Ketis Problemi”, *Uluslararası Taşeli Sempozyumu Tarih – Kültür – Turizm*, Konya 2019, s. 29 – 48.

LAFLI, E., “Funerary and Votive Monuments in Graeco-Roman Cilicia”, *Anatolian Studies*, S. 67, 2017, s. 145 – 180.

LENSKI N. “Assimilation and Revolt in the Territory of Isauria, from the 1st Century BC to the 6th Century AD”, *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, C. 42, S. 4, 1999, s. 413 – 465.

LEVANTE E., “The Coinage of Korakesion in Cilicia”, *The Numismatic Chronicle (1966-), Seventh Series*, C. 18, S. 138, 1978, 24 – 32.

LLOYD S. ve RICE, D. S., *Alanya (Ala'iyya)*, Türkçeye Çeviren Nermin Sinemoğlu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.

NOLLE, J., ŞAHİN, S. ve VORSTER, Ch., “Katalog Der Inschriften Im Museum Von Alanya *Epigraphica Anatolica Zeitschrift für Epigraphik und Historische Geographie Anatoliens*, S. 5, 1985, s. 125 – 146.

NOLLE, J., “Karallia, Kibyra Minor und Mylome / Justinianupolis”, *V. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. I, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1987, s. 375 – 378.

OPELT, I. ve ERNST, K., “Eine Urkunde der Gründung von Arsinoe in Kilikien”, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, S. 77, 1989, s. 55 – 66.

ÖZDEN Gerçekler, G. S., “2019 Yılı Syedra-Büyük Hamam Kazı Çalışmalarında Bulunan Geç Roma D Seramikleri”, *Seramik Araştırmaları Dergisi*, S. 2, 2020, s. 103 – 135.

ÖZCAN, H. Ö., “Alanya Kalesinde Üç Bizans Kilisesi”, *Sanat Dergisi*, 5, 2010, s. 67 – 79.

ÖZKAN, S., “M. Ö. II. Binde Alanya ve Civarı”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, C. III, Alanya Belediyesi Yayınları, Alanya 2004, s. 115 – 116.

RUSSEL, J., “A Roman Military Diploma from Eastern Pamphylia”, *American Journal of Archaeology*, C. 95, S. 3, 1991, s. 469 – 488.

SAYAR M. H., “Kilikya’da Epigrafi ve Tarihi – Coğrafya Araştırmaları 1996”, *XV. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. I, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1998, S. 331 – 360.

SÖĞÜT, B., “Alanya Çevresinde (Batı Dağlık Kilikya Bölgesinde İmparator Kültleri”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, C. III, Alanya 2004, s. 387 – 398.

TEKİN, O., *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*, İletişim Yayınları, İstanbul 2008.

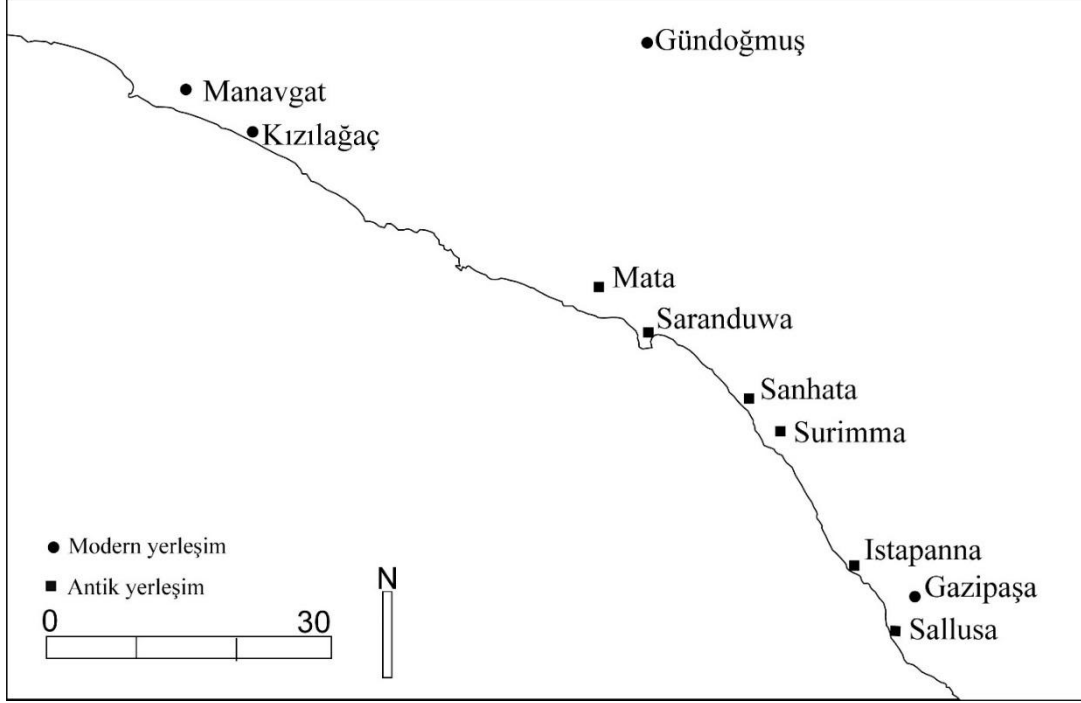
TÜLEK, F., “Alanya Mozaiklerinde Antik Yaşamın Yansımaları”, *Alanya Tarih ve Kültür Seminerleri*, C. IV, Alanya Konaklı Belediyesi Yayınları, Alanya 2007, s. 31 – 42.

TÜRKMEN, S., “Alanya İlçesi, Okurcalar Beldesi, Karaburun Mevkiinde Denizde Bulunan Lahit”, *XXII. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2014, s. 113 – 126.

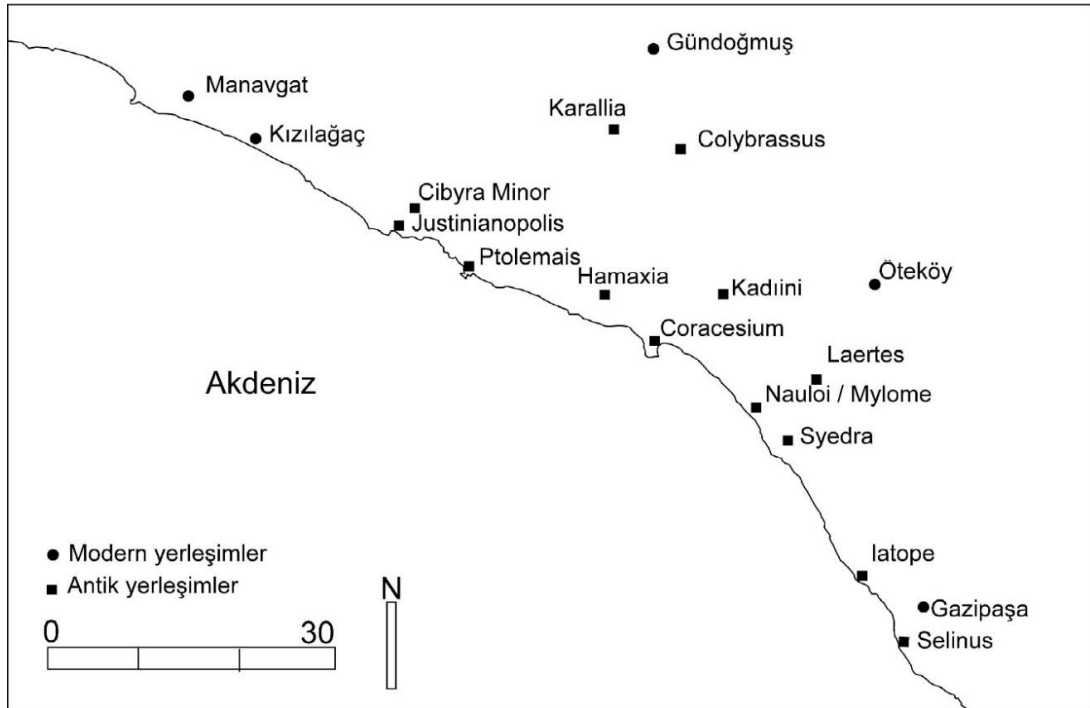
WROTH W. W., “Greek Coins Acquired By The British Museum In 1900”, *The Numismatic Chronicle and Journal of the Numismatic Society*, S. 20, 1900, s. 273 – 296.

YILDIRIM E., “Suriye Eyaleti'nin Kuruluşuna Kadar Roma'nın Doğu Akdeniz'de Korsanlıkla Mücadelesi”, *Cedrus*, S. 4, 2016, s. 91 – 103.

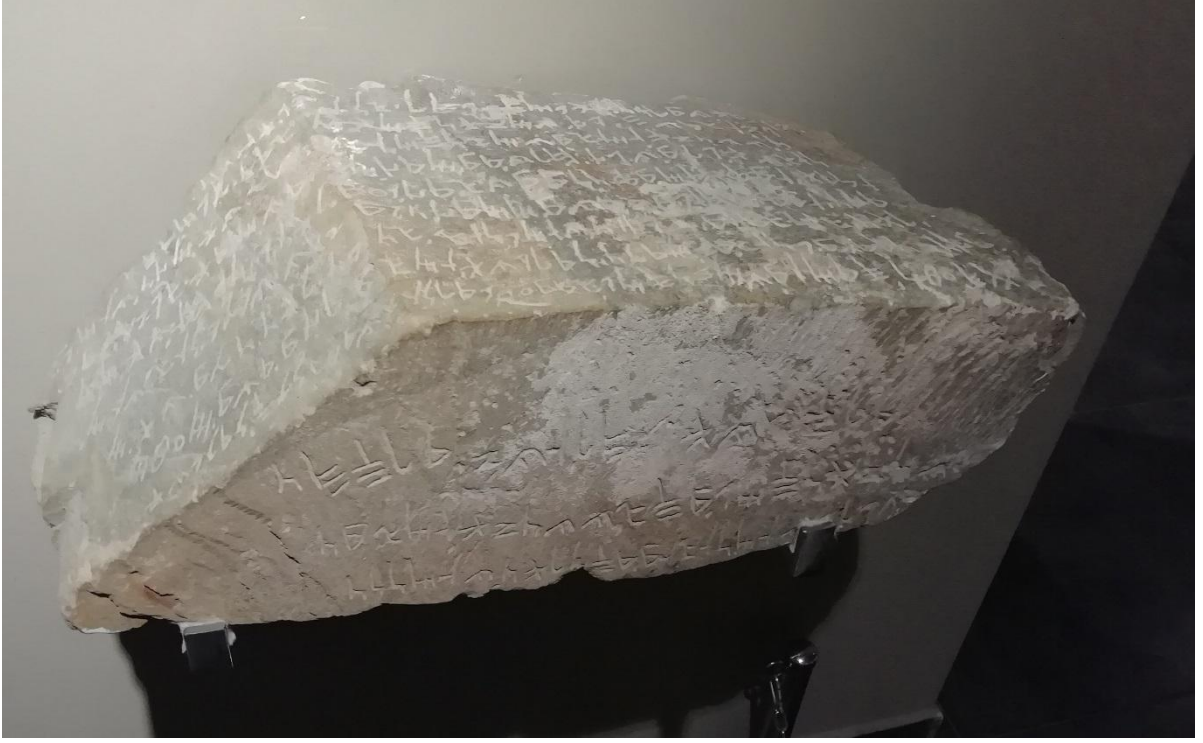
Ekler:

Hrt.1: M.Ö. II. binyılda Alanya için tahmini lokalizasyonlar.

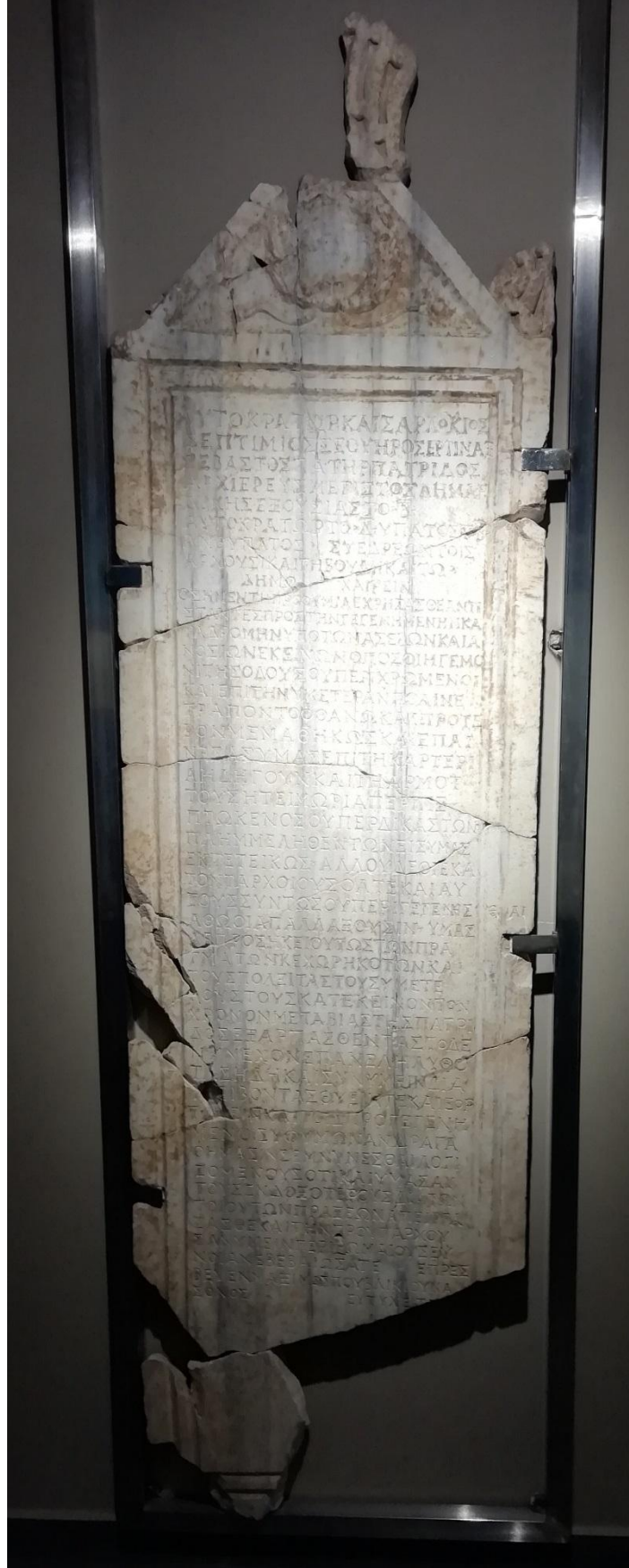
Hrt. 2: Alanya'nın genel görünümü

Fotoğraf. 1: Laertes'te bulunan Fenike alfabesi ile yazılmış prizma yazıt.

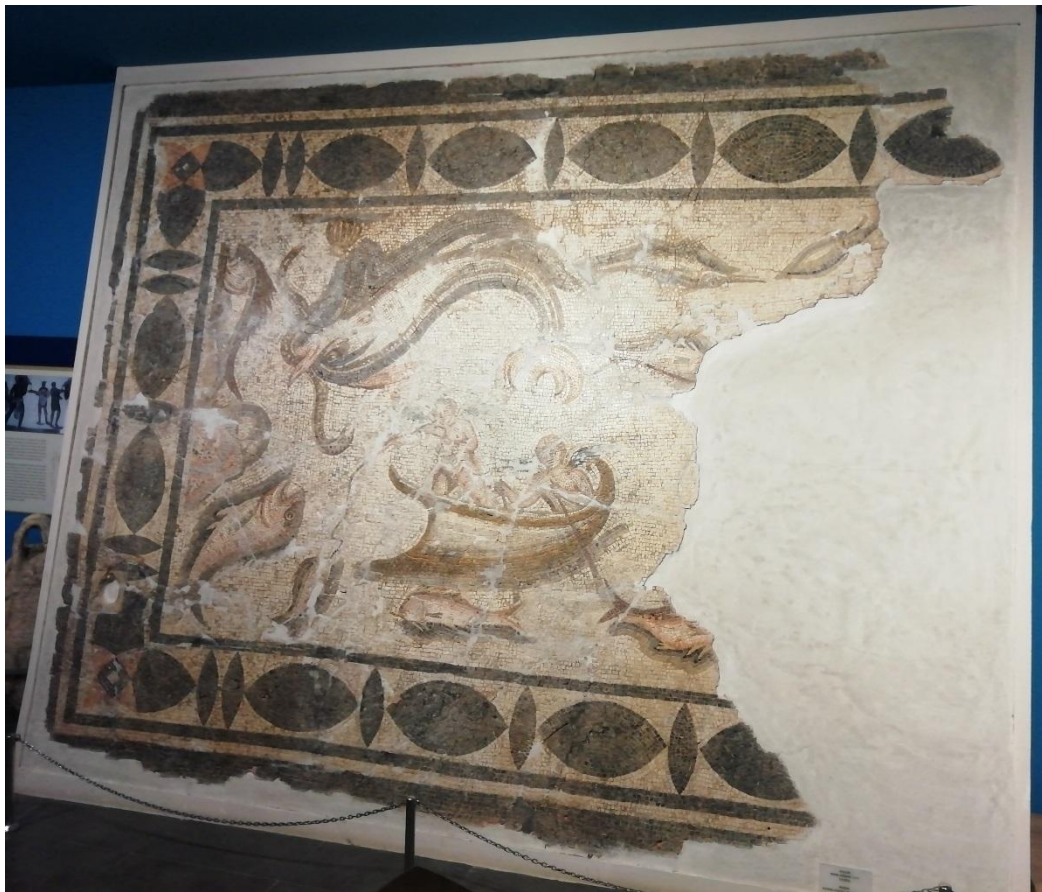
Fotoğraf. 2: Hercules heykeli. (Alanya Arkeoloji Müzesi)

Fotoğraf. 3: Syedra'da bulunan Septimus Severus'un teşekkür yazıtı. (Alanya Arkeoloji Müzesi)

Fotoğraf. 4: Syedra Sütunlu Cadde.

Fotoğraf. 5: Syedra'da bulunan balık tutan Eros'lar mozaiği. (Alanya Arkeoloji Müzesi)